

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΜΖ'

ΑΘΗΝΑΙ, ΙΩΑΝΝΟΥ ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308

15 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1970

ΑΡΙΘ. 10

ΕΟΡΤΙΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Παναγιώτατε και θειότατε 'Αρχιεπίσκοπε Κωνσταντινουπόλεως, Νέας Ρώμης και Οικουμενικῆ Πατριάρχῃ, τῆς ἡμῶν μετριότητος ἀγαπητῆ και περιπόθητε ἀδελφῆ και συλλειτουργῆ Κύριε 'Αθηναγόρα, τὴν Ὑμετέραν θειοτάτην Παναγιότητα ἐν Κυρίῳ κατασπαζόμενοι ὑπερήδιστα προσαγορεύομεν.

Εὐφράνθητε και πανηγυρίσατε οἱ ἀγαπῶντες Ἰησοῦν!

Ὁ τὸ προῶν τῆς μιᾶς Σαββάτων ἐπὶ τὸ μνήμα καθήμενος ἄγγελος ἀντὶ θανάτου Δεσπότην ζωοδότην ἐκήρυττε τοῦ θανάτου τὸ κέντρον και ἄδου τὸ νίκος καταργήσαντα και τοῖς ἐν σκότει τὴν αὐτοῦ ἐκεῖ ἐπιδημίαν τέως μένουσι παράδεισον ἀνθ' ἄδου οἰκεῖν δεδωρημένον. Αὐτὸν δὲ τὸν ζωὴν παραγενόμενον ἡμῖν παρασχεῖν, ὡσπερ ἐξῆλθεν ἐσφραγισμένου τοῦ μνήματος, οὕτως οἱ αὐτοῦ μαθηταὶ εἶδον πρὸς αὐτοὺς εἰσερχόμενον τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ἵνα τὴν τε Ἄδου κατὰ λυσι και τὴν Ἀνάστασιν πιστώσῃται τὴν αὐτοῦ, δι' ἧς πεφώτισται τοῦ κόσμου τὰ πέριστα.

Τῆς αὐτοῦ τοίνυν πανενδόξου ἐγέρσεως κήρυκες ἀποσταλέντες, Χριστοῦ παρέδωκαν μὴ παύεσθαι προσκυνοῦντας τὴν Ἀνάστασιν, ἀλλὰ και γῆν και θάλασσαν και ἀέρα και οὐράνια και καταχθόνια ἀκαταπονήτως εὐαγγελίζεσθαι, πρὸ δὲ πάντων ἀδελφούς, λαῶν χριστιανῶν, τῆς Ἀναστάσεως μαρτύρων, προεστῶτας και τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους ἀδελφούς, μεγαλοφώνως βοῶντας ἐν χαρᾷ πεπληρωμένης ὑπερβολῆς: Χριστὸς

ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, και ἐπλήρωσε τὰ σύμπαντα τῆς εὐωδίας τῆς ἐν Πνεύματι ἀγίῳ ζωῆς ἀκαταλύτου. Χαίρετε οὖν και ἀγαλλιᾶσθε. Χριστὸς γὰρ ἀναστὰς και χαρὰν και εἰρήνην ἡμῖν προμνηστεύσάμενος αὐτῶ ζῆν και τῇ παραμυθίᾳ τῆς εἰς αὐτὸν ἐλπίδος πραΰνεσθαι ἀπὸ τῶν ἐκάστοτε καταλαμβανόντων ἡμᾶς ἀνιαρῶν παρεσκεύασε.

Ὅθεν τῆς Ἀναστάσεως αὐτοῦ μάρτυρες ὄντες και τῆς ἀνωθεν συναντιλήψεως μήποτε ὑστερούμενοι, καίτοι κατὰ τῆς ἀγίας Χριστοῦ ἐκλογάδος χαῖνον ἠρέωκται τοῦ ἔδου τὸ στόμα, τῇ παραγγελθείῃ ἀγάπῃ συνδούμενοι και ἀλλήλους ταῖς διαπίρροις προσευχαῖς ἐπιστηρίζοντες εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ, εὐχόμεθα ἀδιαλείπτως, ὅπως καταπαυθέντων τῶν πολέμων και κατηρημησῆς τῆς νῦν ἀγριαιούσης τῶν ἐθνῶν θαλάσσης, γαλήνη λοιπὸν γένηται, και εἰρήνη ἐπὶ γῆς, και ἐπὶ τε τοῖς πειθόμενοις, ἐπὶ τε τοῖς ἀπειθοῦσι τῷ Εὐαγγελίῳ, εὐδοκία, ἔλεος, μακροθυμία, ἀγαθωσύνη, χρηστότης τοῦ Παγαθου πάντων Πατρῶς.

Ἐπὶ δὲ τούτοις, ἀδελφῆ Παναγιώτατε και Πανσέβαστε, και αὐθις τὸ «Χριστὸς ἀνέστη» τὸ κοινὸν χαρᾷ και εὐφροσύνης μῆνυμα ἐν ἀγάπῃ προσφωνοῦντες πολλῇ και τὸν ἅγιον ἐπὶ τῇ Ἀναστάσει ἀσπασμὸν τῇ Ὑμετέρᾳ λίαν ἀγαπητῇ Παναγιότητι και σὺν αὐτῇ πάσῃ τῇ μητρὶ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ ἀπονέμοντες, διατελοῦμεν

Τῆς Ὑμετέρας θεοτιμῆτου Παναγιότητος ἀγαπητὸς ἐν Χριστῷ ἀδελφός
και ὄλος πρόθυμος

† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ, Πρόεδρος

* Ὅμοια Γράμματα ἀπεστάλησαν και πρὸς πάντας τοὺς λοιποὺς Προκαθημένους τῶν Ὁρθοδόξων Ἀυτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

ΔΙΑΚΟΝΙΑ ΤΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ*

Τελοῦμεν καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο, εἰς ἔκφρασιν εὐγνωμοσύνης καὶ εἰς ἀπότισιν ἐποφειλομένου χρέους, τὸ μνημόσυον τῶν ἀοιδίμων εὐεργετῶν τῆς πόλεως μας Κ. Μαμάτσιου, Στ. Ἀναστασίου καὶ Ἰω. Κόζανα, ἰδρυτῶν τοῦ Νοσοκομείου Κοζάνης. Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι ἔμφυτον συναίσθημα εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ εἶναι τοῦτο ποῦ μᾶς πείθει περὶ ἠθικῆς ἐντός μας συνειδήσεως καὶ μᾶς ἄγει εἰς τὸ πατερικὸν ἀξίωμα ὅτι ὁ ἀνθρώπος ἐπλάσθη μὲν τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ φύσει ἀγαθός, ἐγένετο δὲ ὕστερον προαιρέσει κακός. Ἀγαθὴ εἶναι ἡ ρίζα τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τοῦτο δύναται ὁ ἀνθρώπος νὰ πράττῃ τὸ ἀγαθόν, τῇ συνδρομῇ πρὸς τοῦτο δύο παραγόντων, μᾶλλον δὲ τριῶν ὑποκειμενικοῦ μὲν τῆς ἠθικῆς ἐντός μας συνειδήσεως, ἀντικειμενικῶν δὲ τοῦ θείου νόμου καὶ τῆς θείας χάριτος. Ἡ συνειδήσις μου φυσικῶς φέρεται πρὸς τὸ ἀγαθόν, ἔμφυτον ἔχω τὴν γνῶσιν καὶ τὸ συναίσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης, μὲ προτρέπει δὲ ὁ θεῖος νόμος καὶ μὲ ἐνισχύει ἡ θεία χάρις εἰς ἐκτέλεσιν τοῦ ἀγαθοῦ. Πρόβλημα δι' ἐμὲ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ δὲν ὑπάρχει· ἀγαθὸν εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι ἀπλάστως καὶ φυσικῶς μὲ πληροφορεῖ ἡ συνειδήσις, αὐτὸ εἶναι ὁ θεῖος νόμος, αὐτὸ εἶναι καὶ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Φωνὴ τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἠθικὴ ἐντός μου συνειδήσις.

Εἰς αὐτὴν τὴν συνειδήσιν γεννᾶται τὸ συναίσθημα τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ τοῦ χρέους πρὸς τοὺς εὐεργέτας. Εἶναι δὲ τὸ χρέος τοῦτο ἔτι μᾶλλον ἱερόν, καθ' ὅσον δὲν ἐπιβάλλεται ὡς ἐξωτερικὸς καταναγκασμός, ἀλλὰ γεννᾶται ἐντός μας καὶ πηγάζει ἐλευθέρως ἐκ τοῦ βάθους τῆς συνειδήσεώς μας. Ἡ εὐγνωμοσύνη εἶναι κατ' ἐξοχὴν συναίσθημα καὶ πράξις ἡθους, ὡς πράξις ἐλευθερίας καὶ ἀβιάστου θελήσεως. Οὐδεὶς δύναται νὰ μὲ καταναγκάσῃ νὰ εἶμαι εὐγνώμων, ὅταν δὲ ἐγὼ ἐξ εὐγνώμονος καρδίας ἀποτίνω χρέος τιμῆς πρὸς τὸν εὐεργέτην μου, ἐκτελῶ πράξιν ἐλευθερίας, δηλαδὴ πράξιν ἠθικὴν. Μόνον αἱ ἐλεύθεραι πράξεις εἶναι ἠθικαί.

Οὕτω καὶ ἡμεῖς σήμερον ἐλευθέρως καὶ ἀβιάστως, οἴκοθεν ἔχοντες τὴν ἐπιταγὴν, ἐπιτελοῦμεν τὸ ἱερόν τοῦτο μνημόσυον. Βία καὶ καταναγκασμός θὰ ἦτο ἐὰν ὑπέικομεν εἰς μίαν ἀπλῶς κρατήσασαν συνθήειαν, εἰς ἓν ἔθιμον ἢ εἰς μίαν κοινωνικὴν πρόληψιν. Τοιαύτας

κατὰ συνθήειαν πράξεις γνωρίζει πολλὰς ἡ ἐποχὴ μας, αἱ ὁποῖαι, ἂν καὶ δὲν φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, ἐν τούτοις εἶναι πράξεις ἀνελευθεροί. Τοιαῦται πράξεις οὐδεμίαν ἔχουν ἠθικὴν ἀξίαν, διότι δὲν εἶναι πράξεις ἐλευθερίας· εἶναι ἴσως νόμιμοι, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἠθικαί. Περὶ ἐλευθερίας ὅταν λέγωμεν, δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ἐξωτερικὴν, τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τὴν ἐσωτερικὴν, ἐκείνην ἢ ὁποῖα ἀναδεικνύει τὸν ἀνθρώπον ἠθικὴν προσωπικότητα καὶ ἢ ὁποῖα ἐξασφαλίζει τὴν πολιτικὴν ἐλευθερίαν. Μὲ ἀνελευθέρως ἐσωτερικῶς ἀνθρώπους πολιτικὴ ἐλευθερία δὲν ὑπάρχει. Διότι δὲν εἶναι ὁ πολιτικὸς νόμος καὶ ἡ διοίκησις, ποῦ ἐξασφαλίζουν εἰς τοὺς λαοὺς τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλὰ τὸ ἐλεύθερον καὶ ἀδούλωτον φρόνημα τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἐκουσιότης εἶναι ἐλευθερία.

Ἄλλὰ τὸ μνημόσυον, τὸ ὁποῖον ἐπιτελοῦμεν σήμερον, δὲν εἶναι μόνον μία πράξις ἡθους, εἶναι καὶ μία πράξις πίστεως. Εἶναι μία πράξις, ἢ ὁποῖα γίνεται ἐντός τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν πληρεστάτην ἔκφρασιν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ ὁποῖα εἶναι ἡ θεία Λειτουργία. Δὲν τελοῦμεν ἀπλῶς μνημόσυον εἰς μίαν αἵθουσαν καὶ εἰς οἰανδήποτε ὥραν· αὐτὸ θὰ ἦτο ἐν φιλολογικὸν ἢ πολιτικὸν μνημόσυον. Ἄλλ' ἡμεῖς τελοῦμεν μνημόσυον ἐκκλησιαστικόν· παραθέτομεν ἐδῶ τὰ σύμβολα τῆς ἀναστάσεως καὶ δεόμεθα ἐνώπιον τοῦ Σώματος καὶ Αἵματος τοῦ παθόντος καὶ ἀναστάντος Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐδῶ, ἐνώπιον τοῦ ποτηρίου τῆς θείας Κοινωνίας, συναντώμεθα εἰς μίαν ἱεράν σύναξιν, ἢ ὁποῖα συγκροτεῖ τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν κοινωνίαν τῶν ἀδελφῶν καὶ τῶν ἁγίων· ὅχι χάρις εἰς τὴν ἀγιωσύνην μας, ἀλλὰ δυνάμει τῆς χάριτος τοῦ ἀγιαζόντος ἡμᾶς. Ἐδῶ, παρόντος εἰς τὸ μέσον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἴμεθα παρόντες ὅλοι, καὶ οἱ προοδοιοιρήσαντες καὶ οἱ περιλειπόμενοι. Ἐδῶ δὲν ἀναμνησκόμεθα ἀπλῶς τῶν ἀποικομένων, ἀλλ' εἰς κοινὰς εὐχὰς περιπτυσσόμεθα ἀλλήλους· μία Ἐκκλησία τῶν ἐπὶ γῆς καὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων. Ἐδῶ δὲν ἀποτίνομεν ἀπλῶς χρέος τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης πρὸς τοὺς εὐεργέτας, ἀλλ' ἔτι πλεῖον δεόμεθα ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ἱκετεύομεν, ἐξιλεούμενοι τὸν κοινὸν Δεσπότην. Ἐδῶ τὸ χρέος ἐκείνων καὶ τὸ ἰδικὸν μας χρέος συναντῶνται εἰς τὸ αὐτὸ σημεῖον, τὸ σημεῖον τῆς πίστεως. Ἐδῶ ἡ πράξις ἐκείνων καὶ ἡ ἰδικὴ μας τώρα πράξις δὲν εἶναι πράξεις ἀπλοῦ ἡθους, ἀλλὰ πράξεις ἡθους χριστιανικοῦ, ἱεραὶ καὶ ἅγαι πράξεις.

* Ὁμιλία λεχθεῖσα εἰς τὸ Μνημόσυον τῶν ἰδρυτῶν καὶ εὐεργετῶν τοῦ Μαματσειοῦ Νοσοκομείου Κοζάνης ἐν τῷ ἱ. ναφ τοῦ ἀγίου Νικολάου τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1970.

Αἱ εὐεργεσίαι τῶν πιστῶν δὲν εἶναι ἀπλαῖ κοινοφελεῖς πράξεις, ἐξ ἐκείνων εἰς τὰς ὁποίας συνηθίσασμεν εἰς τὸν καιρὸν μας· ἐπειδὴ ἀνελευθέρως ἀποβλέπομεν εἰς τὴν ὠφελιμότητα τῶν πράξεων καὶ ἀδιαφοροῦμεν διὰ τὰ ἐλατήριά των· ἐπειδὴ μετροῦμεν τὴν ἀρετὴν ποσοτικῶς, ἐνῶ ἐκείνη εἶναι ἔννοια ποιότητος· ἐπειδὴ χωρίζομεν τὸ ἦθος ἀπὸ τὴν πίστιν, ἐνῶ κατὰ ἀλήθειαν ἦθος χωρὶς πίστιν δὲν ὑπάρχει. Αἱ εὐεργεσίαι λοιπὸν τῶν πιστῶν ἢ ἄλλως τὰ καλὰ ἔργα εἶναι πράξεις λατρείας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ὁ προσεχῆς σκοπὸς τῶν καλῶν ἔργων εἶναι ἡ θεραπεία τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν, ἡ κοινὴ ὠφέλεια, ἀλλὰ σκοπὸς ἀπώτερος πάντοτε παραμένει ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Κύριος ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ «Ὅτω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς». «Ὅταν λέγῃ «ὑμῶν...», ἐννοεῖ τὸν κλῆρον καὶ τὸν λαόν, τὸ πλήρωμα, τὸν λαὸν τοῦ Κυρίου, τὴν Ἐκκλησίαν. Ἄλλ' εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆς διασπάσεως ἡ ὁποία συμβαίνει εἰς τὸν καιρὸν μας, ὅτι ἐδῶ σχεδὸν ὅλοι χωρίζουν τὴν Ἐκκλησίαν. «Ὅταν πρόκειται περὶ τινῶν δῆθεν δικαιωμάτων εἰς τὴν ζωὴν, αὐτὰ ἀνήκουν εἰς τὸν λαόν· ὅταν δὲ πρόκειται περὶ χρεῶν, αὐτὰ βαρύνουν τὸν κλῆρον. Τινὲς μάλιστα ἐκ τοῦ λαοῦ, εὐτυχῶς ἐλάχιστοι, ἀπολαύοντες τῶν προνομίων τοῦ χριστιανικοῦ ὀνόματος, πιστεύουν ὅτι δύνανται νὰ ἀτακτοῦν ἀνευδοιάστως καὶ νὰ ἀσχημονοῦν ἀσυστόλως, προκαλοῦντες τὸ κοινὸν αἴσθημα. Οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ οἱ μοναχοί, αὐτοὶ μόνοι ὀφείλουν νὰ αἴρουν τὰς ἀμαρτίας, αὐτοὶ νὰ εἶναι οἱ φρόνιμοι, αὐτοὶ οἱ σεμνοί, αὐτοὶ οἱ ἀσκητικοί, οἱ ἀνέγκλητοι, οἱ ἀναμάρτητοι, οἱ ἰσαγγελοί. Καὶ οἱ μὲν ἱερεῖς οὕτω συναισθανόμεθα τὰς εὐθύνας μας καὶ οὕτω φιλοτιμούμεθα νὰ ἱερατεύωμεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἂν καὶ πάντοτε λειπόμεθα κατὰ πολὺ τοῦ ιδεώδους καὶ ἀναξίως προσεγγίζομεν εἰς τὰ ἅγια. Ἄλλ' εἶθε, ὅχι μόνον οἱ ἱερεῖς, ἀλλ' ὅλοι νὰ εἴχομεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν συναίσθησιν τῆς χριστιανικῆς μας ιδιότητος καὶ τὴν ἀγωνίαν τῶν βαρυτάτων εὐθυνῶν μας. Εἶθε νὰ κατανοήσωμεν ὅτι τὸ «οὕτω λαμπράτω τὸ φῶς ὑμῶν...» ἀφορᾷ εἰς ὅλους μας, οἵτινες συναντώμεθα ἐν τῇ κοινῇ πίστει καὶ συγκροτοῦμεν τὴν Ἐκκλησίαν ἐν τῇ κοινῇ λατρείᾳ πρὸς δόξαν Θεοῦ.

Κοινὴ λατρεία πρὸς δόξαν Θεοῦ δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐν τῷ ναῷ κοινὴ προσευχὴ καὶ συμμετοχὴ εἰς τὴν τελεσιουργίαν τῶν θείων Μυστηρίων, ἂν καὶ αὐτὴ κυρίως εἶναι ἡ ἔκφρασις τῆς Ἐκκλησίας καὶ πλήρης παράστασις αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Κοινὴ λατρεία, λογικὴ καὶ εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν, εἶναι καὶ ἡ βιοτὴ τῶν πιστῶν, ἡ ἐν ὁμονοίᾳ διαγωγὴ, ἡ κοινωνία τῆς

ἀγάπης. Ἡ ἀγάπη εἶναι ὁ σύνδεσμος τῆς εἰρήνης, ὡς εὐεργεσία καὶ ὡς εὐχαριστία. Εἰς τὸν καιρὸν μας οἱ ἄνθρωποι ὁμιλοῦν κατὰ κόρον περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ ἰσότητος. Ἄλλ' ἡ ἀδικία καὶ ἡ ἀνισότης, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον, θὰ ξεπεραστοῦν ὄχι ἀπλῶς μετὰ τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀγάπην, ἡ ὁποία δὲν εἶναι μία λέξις καὶ ἐν σύνθημα, ἀλλὰ ἐλεύθερον αἴσθημα εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων. Ἡ δικαιοσύνη εἶναι ἐξωτερικὸς καταναγκασμὸς, ἡ ἀγάπη εἶναι ἐσωτερικὴ ἐλευθερία.

Οὐδεὶς νόμος δικαιοσύνης καὶ οὐδεμία ἐξωτερικὴ βία ἠνάγκασε τοὺς ἀοιδίμους εὐεργέτας, τῶν ὁποίων τελοῦμεν τὰ μνημόσυνα σήμερον, νὰ διαθέσουν ἐκ τῶν ἰδίων ὑπὲρ τῆς κοινῆς ὠφελείας. Ἡ πίστις αὐτῶν ἐγέννησε τὴν ἀγάπην καὶ ἡ ἀγάπη των ἐξεχύθη πλουσιῶς πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώπων εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἡ θεία χάρις, ὡς ὑπερὸς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ποτίζει τὸν ἀγρόν τῆς πίστεως, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναβλύζει ἡ ἀγάπη, ἀρδεύουσα τὴν Ἐκκλησίαν. Ἡ ἀγάπη πηγάζει ἐκ τῆς πίστεως καὶ ἡ πίστις ἀναγνωρίζει ἐαυτὴν καὶ καταξιώνεται εἰς τὴν ἀγάπην· εἰδεμὴ ἡ πίστις εἶναι νεκρά. Τοῦτο ἐννοεῖ ὁ Ἀπόστολος, ὅταν λέγῃ ὅτι «πᾶν ὃ οὐκ ἐκ πίστεως ἀμαρτία». «Ὅ,τι δὲν πηγάζει ἀπὸ τὴν πίστιν καὶ δὲν εἶναι καρπὸς τοῦ δένδρου τῆς πίστεως εἶναι ἀλάμπουσα κακία», καθὼς εἶπε Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἐκ τῶν ἐξοχωτέρων.

Πᾶσα ἀγαθοεργία, φέρουσα ἀπλῶς τὸ ὄνομα τῆς ἀγάπης καὶ ἐνδεδυμένη τὸν μανδῦαν τῆς κοινῆς ὠφελείας, δὲν εἶναι πρᾶξις ἠθικὴ οὔτε ἅγια. Ἄλλ' ἡμεῖς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμάθομεν νὰ τιμῶμεν τὰς πράξεις κατὰ τὴν πίστιν καὶ νὰ βλέπωμεν εἰς τὰς πράξεις τὴν πίστιν. Ἐμάθομεν νὰ μετρώμεν τὴν ἀξίαν τῶν πράξεων ὄχι μόνον κατὰ τὴν ὠφέλειαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν προαίρεσιν. Ἐμάθομεν ὄχι νὰ μετρώμεν τὰς πράξεις, ἀλλὰ νὰ τιμῶμεν τοὺς πράσσοντας πρὸς δόξαν Θεοῦ. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπήνεσε τὴν χήραν ἐκείνην διὰ τὸ δίλεπτον, ὅτι ἐκ τοῦ ὑστερήματος καὶ κατὰ τὴν πλεονάζουσαν αὐτῆς προαίρεσιν «πλεῖον πάντων ἔβαλε».

Οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐπαινοῦμεν καὶ τιμῶμεν σήμερον τοὺς ἀοιδίμους εὐεργέτας καὶ ἰδρυτὰς τοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλεώς μας. Ὅχι κατὰ τὸ μέτρον ἀπλῶς τῆς ὑλικῆς ἀξίας τῆς πράξεώς των, ἂν καὶ αὐτὴ δὲν εἶναι μικρά, ἀλλὰ κατὰ τὴν ποιότητα τῆς προαιρέσεώς των. Ἀπὸ τῆς ἐπόψεως αὐτῆς ἡ εὐεργεσία των, ὡς πρᾶξις, ὄχι ἀπλῶς κοινωνικὴ, ἀλλὰ ἠθικὴ, κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς εὐαγγελικῆς ἠθικῆς, εἶναι πρᾶξις πίστεως καὶ ἔχει θέσιν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας. Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καὶ σημασίαν ἔχουν αἱ φιλογενεῖς πράξεις ὅλων τῶν ἐθνικῶν μας εὐεργετῶν, οἵτινες εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Εὐαγγε-

“ΔΙ’ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ,”

Τὸ «ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις» πιστούμενον θαῦμα τῆς ζωηφόρου Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πληροῖ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης τὸ πλήρωμα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας· φωταυγής σημεῖον πρωτοφανοῦς λαμπρότητος ἢ Ἀνάστασις ἱριδίξει πολυειδῶς τὴν ἀτμοσφαῖραν τῆς ἐν Χριστῷ κοινωνίας, καθ’ ὅσον αὕτη «ἀνεγέννησεν ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζωῆς, εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς...» (Α’ Πέτρου, α’ 3-4). Καὶ ἡ πανευφρόσυτος αὕτη ἑορτή, ἣτις «πανήγυρις ἐστὶ πανηγύρεων», κινεῖται ἐντὸς τοῦ χρόνου καὶ τοῦ χώρου τῆς ὠραιότερας τῶν ἐποχῶν τοῦ ἐνωσιῶν κύκλου, καθ’ ἣν ὁ συνδυασμὸς τῆς πνοῆς τῶν μυροβόλων ἀνθέων καὶ τῶν μελωδικῶν ὕμνων «τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ» παρέχει τὸν κατ’ αἴσθησιν πίνακα ἐνὸς ζῶντος θέματος καὶ θεάματος μαρτυροῦντος περὶ τῆς δόξης τοῦ Δημιουργοῦ. Ἐπὶ τῇ θεᾷ καὶ τῇ ἁγίᾳ αἰσθήσει ἐνὸς κόσμου φαινομένου καὶ μὴ φαινομένου, πνευματικοῦ τε καὶ ὑλικοῦ, τοῦ ὁποῦ καὶ τὰ ἀκρότατα σημεῖα ἐδέχθησαν τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἐκ τοῦ κενοῦ τάφου τοῦ Κυρίου ἐκλάμπαντος ὑπερφουδῶς φωτός, ὁ ἱερός πατήρ Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός παραδίδει εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ὑπερόχου ἐμπνεύσεως ποιητικὴν σύλληψιν· «νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια...».

Ὁλόκληρος ὁ ἐσώτερος κόσμος τοῦ πιστοῦ Χριστιανοῦ ἔχει τὴν αἴσθησιν τῆς ἀνανεώσεως τοῦ πνευματικοῦ ὄπλισμοῦ του, ὅταν, κατ’ ἔτος, ἢ Ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ λαμβάνῃ ἐξ ἐπόψεως ἐκκλησιαστικῆς ἑορτῆς τὴν ἀνήκουσαν εἰς αὐτὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ χαράσσει τὸ πεδῖον τῆς ψυχοσωματικῆς του ὑποστάσεως διὰ πάντων τῶν ἐκ τοῦ μεγάλου

θαύματος προελθόντων πνευματικῶν χαρακτηρῶν. Ἐν κυριολεξίᾳ οἱ χαρακτήρες οὗτοι διήκουν δι’ ὅλης τῆς ζωῆς τοῦ πιστοῦ καὶ διαγράφουν κινήσεις αὐξανόμενας καὶ μειουμένες κατ’ ἀναλογίαν καὶ πρὸς τὴν προαίρεσιν τῆς ψυχῆς, ἣτις εἶναι ἐν πολλοῖς εὐμετάβολος, καὶ πρὸς τὴν Θεῖαν Χάριν, ἣτις πάντοτε παρέχεται εἰς τὸν πιστὸν παρὰ τοῦ ἐλεοῦντος τοῦτον ἐν Τριάδι Θεοῦ ἡμῶν. Οἱ χαρακτήρες οὗτοι ἢ τὰ στοιχεῖα ἢ αἱ ἀρεταί, ὡς συνήθως ὀνομάζονται, δὲν ἀποτελοῦν κοινὰς διὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ψυχικὰς καταστάσεις, ἀλλ’ εἶναι προνόμιον ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἀναγεγεννημένοι δι’ ὕδατος καὶ πνεύματος, καὶ ζῶντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ πιστεύουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν καὶ διαγράφουν τοὺς βηματισμοὺς τῆς ἐπὶ γῆς πορείας τῶν ὑπὸ τὸν καταναγασμὸν τοῦ φωτός αὐτῆς. Ἡ πληρότης τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἔχουσα ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ὀλοκλήρωσιν τῆς προσωπικότητος τοῦ Χριστιανοῦ ἐρεῖδεται ἐπὶ τῆς Ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἣτις, ὡς γεγονός ἐπαναλαμβανόμενον μυστηριακῶς καθ’ ἐκάστην Κυριακὴν εἰς τὴν ὥραν τῆς θείας λατρείας, εἶναι ἡ ἀπάντησις τῆς δυνάμεως τοῦ ἀχρόνου Θεοῦ εἰς τὴν ἀδυναμίαν τοῦ πεπερασμένου ἀνθρώπου.

Ὁ δημωδέστερος ἐκκλησιαστικὸς ὕμνος, τὸ «Χριστὸς ἀνέστη», ἀποτελῶν τὴν μελωδικὴν ἔκφρασιν τοῦ θαύματος τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου διακηρύσσει θριαμβευτικῶς ὅτι διὰ τούτου ὁ Χριστὸς ἐχάρισε τὴν ζωὴν εἰς τοὺς «ἐν τοῖς μνήμασι». Χρειαζεται πολὺς θεολογικὸς λόγος διὰ νὰ ἐρμηνευθῇ καὶ ἀποδοθῇ ἡ ἔννοια αὕτη τῆς χορηγήσεως τῆς νέας ζωῆς, διότι εἶναι τελείως διάφορος ἀπὸ τὴν δοθεῖσαν κατὰ τὴν πρώτην δημιουργίαν. Μὲ πιστεύουσιν καὶ οὐχὶ ὀρθολογικομένην διάνοιαν ὁ ἀνθρῶ-

λοῦ ὑπακούσαντες διέθεσαν τὸν ὑλικὸν των πλοῦτον ὑπὲρ τοῦ Γένους των, ὅπερ ἐστὶν ὑπὲρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους. Διὰ τοῦτο ὅλα τὰ ἐθνικὰ κληροδοτήματα καὶ ὅλα τὰ κοινωνικὰ ἰδρύματα τῆς πατρίδος μας εἶναι κατὰ ἀλήθειαν ἐκκλησιαστικά, ὑπὸ τὴν ἔννοιαν ὅτι οἱ ἐθνικοὶ μας εὐεργέται ὡς χριστιανοὶ ὀρθόδοξοι, ὑπὸ τῆς πίστεως καὶ τῆς εὐσεβείας ἐμπνεόμενοι, ἀντὶ νὰ ἐλπίσουν εἰς τὴν ἀδελφότητα τοῦ πλοῦτου, ἐπλούτησαν δι’ αὐτοῦ εἰς καλὰ ἔργα ἐντὸς τῆς ἐθνικῆς κοινότητος, ἣτις εἶναι καὶ ἡ Ἐκκλησία. Καὶ ἐκεῖνοι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα ἡ Ἐκκλησία, καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ Ἕλληνες, κατὰ μίαν μοναδικὴν ἐθνικὴν καὶ θρησκευτικὴν ἐνότητα, εἴμεθα ἡ Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία. Ἡ δὲ Ἐκκλησία οἰκοδομεῖται καὶ ὁ Θεὸς δοξάζεται ἐν αὐτῇ διὰ τῆς ἀγάπης, ἣτις εἶναι δόσις καὶ διακονία τῆς πίστεως. Ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι «μακάριόν ἐστὶ διδοῦναι μᾶλλον ἢ λαμβάνειν» καὶ δὲν τὸ εἶπε μόνον διὰ τοὺς

πλουσίους καὶ δὲν ἠδίκησεν οὕτω τοὺς πτωχοὺς. Διότι δόσις καὶ διακονία τῆς πίστεως δὲν εἶναι αὐτὴ καθ’ ἑαυτὴν ἢ χρηματικὴ χορηγία, ἀλλὰ ἡ ἀγαθὴ προαίρεσις, ἡ ὁποία καὶ τὸν κρουδὸν τῆς χρηματικῆς χορηγίας καὶ τὴν θύραν τῆς εὐγνωμονοῦσης καρδίας ἀνοίγει. Οὕτω συναντώμεθα καὶ οἱ εὐεργετοῦντες καὶ οἱ εὐεργετούμενοι εἰς μίαν κοινότητα ἀγίων αἰσθημάτων πίστεως καὶ ἀγάπης. Αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ἔχει ἐν ἐκκλησιαστικῶν μνημόσυνον, ὡς αὐτὸ τὸ ὁποῖον τελοῦμεν σήμερον, καὶ, ἐνώπιον τοῦ Μυστηρίου τῆς θείας Κοινωνίας, λέγομεν τὸ «αἰωνία ἡ μνήμη τῶν εὐεργετῶν καὶ ἰδρυτῶν τοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλεώς μας τῶν τε ἐπωνύμων καὶ τῶν ἀνωνύμων» εἰς ἔπαινον τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς δόξαν Θεοῦ, τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἀμήν.

† Ὁ Σεββίαν καὶ Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

πος δέχεται ὅτι ἡ Ἀνάστασις εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς νέας ζωῆς· «ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτοῦ ἐστίν. Ὁ ἔχων τὸν υἱὸν ἔχει τὴν ζωὴν» (Α' Ἰωάν. ε', 11). Ὁ Υἱός, ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὁ «ἀναστάς ἐκ νεκρῶν», εἰς τοὺς «ἔχοντας» Αὐτὸν παρέχει τὴν ζωὴν, καθ' ὃ πολυδιάστατον μέτρον καὶ καθ' ὃν ἀκατάληπτον λόγον ὁ ἴδιος ἀποκαλύπτεται λέγων· «ἐγὼ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ια' 25).

Ἡ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πιστοὺς παρεχομένη νέα ζωὴ εἶναι αἰώνιος καὶ ἀφθαρτος, διότι Ἐκεῖνος «καταργήσας τὸν θάνατον ἐφώτισεν ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου» (Β' Τιμ. α' 10). Διὰ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Θεανθρώπου ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὠδηγήθη τελεσιδικῶς εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἀθανασίας, καὶ ἐγινε φοβερὰ καὶ δι' αὐτὸν τὸν θάνατον. Διότι πρὸ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ ὁ θάνατος ἦτο φοβερὸς διὰ τὸν ἄνθρωπον, ἀπὸ δὲ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου γίνεται ὁ ἄνθρωπος φοβερὸς διὰ τὸν θάνατον (Ἰουστίνος Πόποβιτς). Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ νὰ ζῆ ἀδιαλείπτως διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν Ἀναστάνα Χριστόν, τότε ζῆ ὑπεράνω τοῦ θανάτου. Ἐὰν δὲ οἱ Χριστιανοὶ ἀποθνήσκουν τὸν σωματικὸν θάνατον, τοῦτο γίνεται, διότι ὁ θάνατος τοῦ σώματος εἶναι μία σπορά. Σπείρεται σῶμα θνητόν, λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος καὶ βλαστάνει, αὐξάνει καὶ γίνεται ἀθάνατον. Ἐὰν ὁ Χριστὸς δὲν εἶχεν ἀναστήσει τὸ σῶμα, τί ὄφελος θὰ εἶχε τοῦτο ἀπ' Αὐτόν; Τότε δὲν θὰ εἶχε σώσει ὀλόκληρον τὸν ἄνθρωπον. Ἐὰν δὲν ἀνέστησε τὸ σῶμα, τότε διατί ἐσαρκώθη, διατί ἀνέλαβε τὸ σῶμα, ἀφοῦ δὲν τοῦ ἔδωσε τίποτε ἀπὸ τὴν θεοότητά Του; «Εἰ δὲ οὐκ ἐγείρονται τὰ σώματα, διατί ἠγέρθη ὁ Χριστός; διατί ἦλθε; διατί σάρκα ἀνέλαβεν, εἰ μὴ ἐμελλεν ἀναστήσειν σάρκα; οὐ γὰρ εἶδετο αὐτός, ἀλλὰ δι' ἡμᾶς» (Ἰωάννης Χρυσόστομος).

Ἡ συγκεκριμένη αὕτη πραγματικότης, ἀφ' ἑνὸς μὲν ἡ νέα ζωὴ καὶ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀφθαρσία τοῦ συνόλου ἀνθρώπου καὶ μετὰ τὸν φυσικὸν θάνατον, καθιστᾷ τοῦτον γενναῖον εἰς τὴν ἀντιμετώπισιν τῶν ἀντιξοοτήτων τῆς ζωῆς. Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος γνωρίζει νὰ χαίρεται καὶ ὅταν δοκιμάζεται. Τὸ πρόβλημα τῆς χαρᾶς εὑρίσκει τὴν λύσιν του εἰς τὴν θεώρησιν καὶ βίωσιν τῆς Ἀναστάσεως, ὡς πηγῆς ἐξ ἧς ἀπορρέουν πᾶσαι αἱ ἐδεργειαὶ τῆς ψυχῆς δυνατότητες. Τὸ ἄγχος καὶ ἡ ἀγωνία τῆς ψυχῆς τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου εἶναι οὐσιαστικῶς σύμπτωμα τῆς ἐσωτερικῆς του διαστάσεως μετὰ τῆς γλυκύτητος τῆς ζωῆς καὶ τῆς σκληρότητος τοῦ ἀναμενομένου θανάτου. Ὁ διχασμὸς ἢ ἡ διάσπασις τοῦ ἔσω ἀνθρώπου καὶ ἡ χιμαιρικὴ ἀναζήτησις τῆς χαρᾶς του εἰς τὰ πράγματα τῆς φθορᾶς ἔχουν ὡς αἷτιον τὴν ἐκτὸς τοῦ χώρου τῆς Ἀναστάσεως ἀναστροφὴν τῆς ψυχῆς. Ἡ κατὰ κόσμον ζωὴ διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῆς χαρᾶς εἶναι ἀπελπις προσπάθεια τοῦ ἀνθρώπου νὰ πληρώσῃ τὸ κενὸν τῆς ψυχῆς του, τὸ ἐκ τῆς ἀρνήσεως τοῦ Θεοῦ τῆς αἰωνιότητος δημιουργούμενον. Ὅταν αἱ Μυροφόροι ἔφευγον ἐκ τοῦ κενοῦ μνημείου «μετὰ

χαρᾶς μεγάλης» πληροφορηθεῖσαι παρὰ τοῦ ἀγγέλου τὴν Ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, συνήντησαν Τοῦτον καθ' ὁδὸν καὶ ἤκουσαν παρ' Αὐτοῦ τὴν πρώτην Του λέξιν, ὡς ἀναστάσιμον χαιρετισμόν· «χαίrete». Ὅποιαν πλημμυρίδα ἐσωτερικῆς ἀρδύσεως καὶ τῶν πλέον δυσπρόσιτων τῆς ψυχῆς τῶν τόπων θὰ ἐδημιούργησεν ἡ λέξις αὕτη. Αἱ ἐκ φύσεως δειλαὶ γυναῖκες καθίστανται οἱ πρῶτοι εὐθαρσεῖς κήρυκες τοῦ μεγάλου γεγονότος τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖον ἔζων ἐντὸς τῶν κατὰ τὸν ἐντονώτερον τρόπον. Ἐὰν θέλῃ ὁ Χριστιανὸς νὰ ἀνεύρῃ τὴν ἀναφαίρετον χαρὰν, ἃς προσπαθήσῃ νὰ ἐγγίσῃ τὴν ἐμπειρίαν τῶν Μυροφόρων ἐκ τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ συναντήσεως, διὰ νὰ ἀντιληφθῇ τι περισσότερον ὁ ἴδιος δύναται νὰ κερδήσῃ διὰ τῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μυστηριακῆς κοινωνίας.

Τὸ μνημεῖον τοῦ ἐνταφιασμοῦ τοῦ Χριστοῦ ἦτο ὁ χάρος ἐντὸς τοῦ ὁποίου τὸ συνέδριον τῶν ἀνόμων ἀπειράθη νὰ ἀφανίσῃ καὶ νὰ νεκρώσῃ τὴν ἀλήθειαν. Ὁ Χριστὸς δὲν ἦτο φορεὺς ἢ ἀπλοῦς κήρυξ τῆς ἀληθείας; ἦτο ὁ ἴδιος ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀπόλυτος καὶ ἀποκεκαλυμμένη ἀλήθεια. Ἀλλὰ τὸ ἀόλυτον καὶ ἡ ἀποκάλυψις, ὡς νοοῦνται ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει, δὲν ἐνταφιάζονται, δὲν δολοφονοῦνται, οὐδὲ κἂν φυλακίζονται. Οἳδήποτε ἀπόπειρα δολοφονίας τῆς ἀληθείας ὀδηγεῖ εἰς ἐξοστρακισμόν τοῦ βλήματος, τὸ ὁποῖον πλήττει τὸν ἐκτοξευτήν. Ὁ ἀποκυλισμὸς «τοῦ λίθου ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου» τοῦ Χριστοῦ ἠνοιξε τοὺς ὀρίζοντας ὄλου τοῦ κόσμου, διὰ νὰ φθάσῃ ἐκεῖ ἡ εἶδησις, ὅτι ἐτάφη τὸ ψεῦδος καὶ οἱ δημιουργοὶ του διὰ τῆς γενομένης τοῦ λίθου ἀναστροφῆς καὶ ἀνέστη ὁ Χριστὸς, ἀνέστη ἡ ἀλήθεια ἢ χαρίζουσα εἰς τὸν κόσμον τὴν ἐλευθερίαν· «ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε, καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰω. η' 31-32). Ὅσοι ἔμειναν μακρὰν τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς διασωζούσης καὶ κηρυττούσης τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας εἶναι δέσμοι τῆς ἀγνοίας τῶν καὶ τοῦ ἀρνητισμοῦ τῶν. Ἡ ἐννοια τῆς ἀληθείας, ἡ ὁποία χαρίζει εἰς τὸν ἄνθρωπον τὴν πολύτιμον ἐλευθερίαν, συνίσταται εἰς τὴν ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι ζωὴν τὴν ὁποίαν ἐνισχύει ἡ Χάρις τοῦ Πνεύματος. Ἡ ἀλήθεια δὲν εἶναι ὑποκειμενικὴ καὶ ἔωλος ἐννοια φιλοσοφικῆς θεωρήσεως, ἀλλὰ συγκεκριμένη ζωὴ καὶ πράξις τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ὑπέδειξε διὰ τῆς ἰδικῆς Του ζωῆς καὶ τῆς θυσίας Του καὶ τὴν παρέδωκε διὰ τῆς Ἀναστάσεώς Του ὡς ὄπλον ἐλευθερίας ἀπὸ πάσης ἐπιβουλῆς τοῦ ἀντικειμένου. Αἱ σύγχρονοι ἐπομένως τάσεις πολλῶν ἀνθρώπων νὰ ἀποτινάξουν τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας ἢ τῆς καταλυτικῆς ἐπηρείας τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου ἐπ' αὐτῶν διὰ τῆς ἀναζητήσεως νέων μορφῶν ζωῆς, ἐκκεντρικῆς κυρίως ἐπενδύσεως, εἶναι ἀνεπιτυχῆς ὑπόκρισις ἐπὶ τῆς αὐτῆς σκηνῆς καὶ πρὸ φυσικοῦ σκηνικοῦ τὸ ὁποῖον συνθέτουν αἱ σιδηρόφρακτοι πύλαι ἐνὸς στενοῦ χώρου ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ παραμένῃ δεσμίᾳ ἢ ψυχῇ. Ἐὰς ἐρωτήσωμεν λοιπὸν τοὺς ἀδελφούς μας· Τί προτιμάτε, τὴν ἀλή-

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΓΑΜΟΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑ*

Διὰ τὴν δοθῆ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημά σας, καὶ μάλιστα ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς σκοπιᾶς, εἶναι, νομίζομεν, ἀνάγκη νὰ καθορισθῇ προηγουμένως σαφῶς ἡ οὐσία τοῦ γάμου.

Ὁ γάμος δὲν εἶναι ἀπλῶς μία πράξις ἰδιωτικῆ, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν σαρκικὴν καὶ μόνον συνάφειαν δύο ἑτεροφύλων προσώπων. Μία τοιαύτη ἀντίληψις θὰ ἦτο ἀναξία τοῦ πεπολιτισμένου ἀνθρώπου καὶ πολὺ μειωτικὴ τῆς καθόλου προσωπικότητος αὐτοῦ. Ὁ γάμος εἶναι πράξις κατ' ἐξοχὴν πνευματικῆ, διότι ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καλοῦντος τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς δημιουργίας. Πράγματι, κατὰ θεῖαν ὄντως βουλήν ὑφίσταται ὁ γάμος, ὅχι, ἐπαναλαμβάνομεν, ὡς γαμικὸν συνοικέσιον ἰδιωτικοῦ δικαίου, ἀλλ' ὡς δημιουργικὴ διάταξις, ἀμεσῶτα πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν συνδεομένη. Εἰς τὸ βιβλίον τῆς

Γενέσεως ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ, ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὸ πρῶτον ὑπ' Αὐτοῦ κτισθέν ζεῦγος τῶν Πρωτοπλάστων καὶ παρέχει εἰς αὐτοὺς τὴν εὐλογίαν Του, ὁμοῦ μετὰ τῆς εὐχῆς: «αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε καὶ πληρώσατε τὴν γῆν καὶ κατακυριεύσατε αὐτῆς» (Γεν. 1,28). Ἡ εὐχὴ αὕτη τοῦ Θεοῦ ἀποδεικνύει τὸ θεοσύστατον τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου, ἤτοι ὅτι «παρὰ Κυρίου ἀρμόζεται γυνὴ ἀνδρὶ» (Παρ. 19,14) εἰς ἔνωσιν πνευματικῆν, τιμίαν, σεμνήν καὶ ἁγίαν.

Εἶναι δὲ τόσο ἰσχυρὸς ὁ διὰ τοῦ γάμου συναπτόμενος δεσμὸς τῶν συζύγων, καὶ εἶναι τόσο σύμφωνος πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου ἡ εὐχὴ αὕτη τοῦ Θεοῦ, ὥστε «ἐνεκεν τούτου καταλείπει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν» (Γεν. 2,24).

Τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου σαφέστερον βλέπομεν ἐκτιθεμένην διὰ μέσου τῆς Καινῆς Διαθήκης, ἔνθα τὸ ὑπερβαλλόντως ὑψηλὸν πνευματικὸν στοιχεῖον λαμβάνει ὄλως πρωτεύουσαν ἐν αὐτῷ θέσιν. Ὁ Κύριος, δι' ὧν ἐδίδαξε καὶ ἔπραξε, τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου διεσφάλισε καὶ ἐπεσφράγισεν. Ἡ ὑπ' Αὐτοῦ καταδίκη τῆς μοιχείας, ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ διαζυγίου, ἡ εὐλογία τοῦ ἐν Κανᾷ

* Ὑπὸ συντάκτου τῆς ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένης ἡμερησίας ἐφημερίδος «Ἐλεύθερος Κόσμος» ἐζητήθη ἡ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς ἀπόψεως ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα ἐὰν εἶναι ἀναγκαῖα παρ' ἡμῖν ἡ εἰσαγωγὴ τοῦ θεσμοῦ τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Τὸ ἀνωτέρω δημοσιευόμενον κείμενον ἀποτελεῖ τὴν πλήρη ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐν λόγω ἐρώτημα, δημοσιευθεῖσαν, μετὰ τινος περικοπᾶς, εἰς τὸ φύλλον τῆς 22-2-1970 τῆς διαληφθείσης ἐφημερίδος.

θεῖαν τοῦ Χριστοῦ ἢ τὸ ψεῦδος τοῦ κόσμου; Τὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν ἢ τὸν ἐν τῷ κόσμῳ θάνατον; Τὴν εἰλικρινείαν ἢ τὴν ὑποκρισίαν; Τὴν μεταμόρφωσιν ἢ τὴν διαστροφήν τῆς προσωπικότητός σας; Τὴν ἐλευθερίαν ἢ τὰ δεσμά; Ἐὰν θέλωμεν νὰ ζήσωμεν «ἐν καινότητι ζωῆς», ἐλεύθεροι καὶ εἰλικρινεῖς μετὰ τὴν ἀλήθειαν, λέγομεν καὶ εἰς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ εἰς ἐκείνους: ἄς στραφῶμεν πρὸς τὸν κενὸν τάφον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἄς συλλάβωμεν τὰς προεκτάσεις του εἰς ὅλα τὰ ἔμψυχα ἢ χωμάτινα μῆματα τοῦ κόσμου. Ὁ λαμπρὸς στολισμὸς τῆς ψυχῆς δι' ὧν πνευματικῶν μέσων ἀπέφερον ἡ Ἀνάστασις μᾶς καθιστᾷ ἱκανοὺς νὰ θεωρῶμεν «οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς» (Ρωμ. σ' 18).

Ἐνώπιον τοῦ θαύματος τῆς Ἀναστάσεως ὁ «πτωχὸς τῷ πνεύματι» ἄνθρωπος, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἐπιφανῆς κατὰ κόσμον, ἴσταται μετὰ θαυμασμοῦ καὶ φόβου. Ὁ θαυμασμὸς καὶ ὁ θεῖος φόβος εἶναι ἀποδέσμευσις ἀπὸ τὴν ψευδαίσθησιν τῆς προσωπικῆς αὐταρκειᾶς, εἶναι κατάστασις σωπῆς, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος ἀκροᾶται εἰς τὰ βάθη τῆς ὑπάρξεώς του τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Χριστοῦ, ὅτι θὰ εἶναι μαζὺ του πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. Ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς οὐδέποτε ἐπαύσαμεν οἱ Χριστιανοὶ νὰ ζῶμεν αὐτὴν τὴν παρουσίαν τῆς Ἀναστάσεως. Καὶ τοῦτο διότι ὀλόκληρον «τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος» κατοικεῖ «σωματικῶς» εἰς τὸ σῶμά Του, δηλαδὴ τὴν Ἐκκλησίαν. Καὶ ὅταν οἱ Χριστιανοὶ ζοῦν ἐντὸς τῆς

Ἐκκλησίας, ζοῦν ἐν τῷ πληρώματι τῆς θείας ζωῆς, καὶ βιοῦν ὅλα τὰ τοῦ Χριστοῦ ὡς ἰδικά των: «καὶ ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος» (Ἰω. α', 16). Μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπάρχει διαφορὰ. Ἀδύνατον εἶναι ἐν αὐτῇ τὰ πάντα ἐν πᾶσι. Αὕτη τὸ σῶμα Του καὶ Αὐτὸς ἡ κεφαλὴ τῆς. Ἐπομένως, ἡ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ βιοῦται ὑπὸ τῶν πιστῶν ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τοῦτο ἔγκειται ἡ σωτηρία. Αὕτη ἡ λυτρωτικὴ αἴσθησις τῆς σωτηρίας, ἐφ' ὧν ζῶμεν ἐπὶ γῆς καὶ ἡ πραγματικὴ καὶ ἀκεραία βίωσις τῆς ἐν οὐρανοῖς καταξιώνεται καὶ ἀποκορυφοῦται εἰς τὴν Ἀνάστασιν, ἡ ὁποία ἀπολυτοποιεῖ τὴν σχέσιν μᾶς μετὰ τῆς τριαδικῆς θεότητος ἐν οὐρανοῖς.

Κρατοῦντες λοιπὸν οἱ ὀρθόδοξοι Χριστιανοὶ κατὰ τὴν ὄραν τῆς Ἀναστάσεως ἀνημένας τὰς λαμπάδας ὡς συμβολισμὸν τοῦ ἐντὸς ἡμῶν καιομένου φωτός τῆς λυτρώσεως, ἄς εὐχαριστήσωμεν ἐκ βάθους καρδίας τὸν ἐν Τριάδι Θεὸν ἡμῶν, διότι διὰ τῆς Ἐκκλησίας Του ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τὴν λαμπρόφρον ταύτην ἡμέραν ὡς κέντρον τῆς λατρείας μᾶς πρὸς Αὐτόν, ὡς ἀμετακίνητον ὁρόσημον τοῦ θριάμβου τοῦ φωτός κατὰ τοῦ σκότους, τῆς ἀληθείας κατὰ τοῦ ψεύδους καὶ τῆς ζωῆς κατὰ τοῦ θανάτου. Ἀνέστη Χριστὸς καὶ «πεπτῶκασι δαίμονες», ἀνέστη Χριστὸς καὶ «πάντα πεπλήρωται φῶτός».

Ἀρχιμ. ΑΝΘΙΜΟΣ ΡΟΥΣΣΑΣ

γάμου κλπ. οὐδέν ἕτερον σημαίνουν εἰ μὴ τὴν σαφῆ καὶ κατηγορηματικὴν τῆς ἱερότητος τοῦ γάμου ὑπογράμμισιν, καθὼς καὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι πᾶς γάμος εἶναι πρωτίστως ὑπόθεσις τοῦ Θεοῦ καὶ ὕστερον τῶν συζευγνομένων προσώπων.

Ἡδὴ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ βυζαντινορωμαϊκοῦ δικαίου, ὁ γάμος ἐθεωρεῖτο, κατὰ τὸν περίπτυστον ὀρισμὸν τοῦ Μοδεστίνου, ὡς «συγκλήρωσις τοῦ βίου παντός, θεοῦ τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου κοινωνία». Ἡ ἀντίληψις αὕτη ἀνατρέχει πολὺ παλαιὰ εἰς τὰ βῆθη τῶν χρόνων τῆς Π. Διαθήκης. Ἡ ἀλλωστε ἡ *humani et divini juris communicatio* εἶναι ἐκεῖνη, ἡ ὁποία ἐξηγεῖ τὰ ἐν τῷ γάμῳ ἐνυπάρχοντα προεχόντως πνευματικὰ-θρησκευτικὰ καὶ εἶτα καὶ νομικὰ στοιχεῖα.

Δὲν εἶναι, λοιπόν, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας ὁ γάμος μόνον φυσικὴ συνάφεια, ἀλλὰ «φυσικὴ τε ἅμα καὶ ἠθικὴ», «χρῆμα ἱερὸν καὶ θρησκευτικόν». Εἶναι, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, «βίου κοινωνία» καὶ ὄχι καπηλεία, διότι «ὁ κτώμενος γυναῖκα ἐνάρχεται κτήσεως» (Σοφ. Σειρ. 36,24).

Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, κατανοήσας τὴν θείαν ταύτην τοῦ θεσμοῦ προέλευσιν, ἐχαρακτήρισε τὸν γάμον ὡς «μυστήριον μέγα εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν» (Ἐφεσ. ε', 23). Δὲν εἶναι ἄνευ σημασίας ὁ χαρακτηρισμὸς οὗτος. Δι' αὐτοῦ δηλοῦται, ὅτι τόσον ὑψηλὸς καὶ ἅγιος εἶναι ὁ ἐκ τοῦ γάμου δεσμὸς τῶν συζύγων, ὁ εἰς τελείαν ἔνωσιν ὁδηγῶν αὐτούς, καὶ τόσον ἀποπνευματοποιημένος, ὥστε εὐρίσκει ἀντίστοιχον αὐτοῦ μόνον εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. «Ἀλλὰ μὴν ἢ ἐν Χριστῷ ἐξύψωσις αὕτη τοῦ φυσικοῦ δεσμοῦ εἰς πνευματικὴν ἔνωσιν, κατὰ τὸ πρότυπον τῆς ἐνώσεως τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὀφείλουσα νὰ ἐκφραίνεται ἐν τῇ ἀμοιβαίᾳ ἀγάπῃ, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ διατελῇ ὑπὸ τὴν εὐλογίαν τοῦ Σωτῆρος καὶ ὑπὸ τὴν ροπήν τῆς θείας Χάριτος» (Χ. Ἀνδρότσου: Δογματικὴ, 1907 σ. 397). Ἐνωρίτατα ὅθεν ἡ ὀρθὴ αὕτη ἀντίληψις καὶ ἐκτίμησις τῆς οὐσίας τοῦ γάμου, ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας, ἀνύψωσε τοῦτον εἰς ἐν τῶν Μυστηρίων, ὡς ἐκ παλαιωτάτων χειρογράφων μαρτυριῶν καὶ ἄλλων ἱστορικῶν δεδομένων ἐξάγεται, ἐπέβαλε δὲ τὴν ἱερολόγησιν αὐτοῦ.

Ἡδὴ ἀπ' αὐτῶν τῶν Ἀποστολικῶν χρόνων Ἰγνάτιος ὁ Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπος σαφῶς διδάσκει, ὅτι «μετὰ γνώμης τοῦ Ἐπισκόπου τὴν ἔνωσιν ποιῆσθαι, ἵνα ὁ γάμος ἢ κατὰ Θεὸν καὶ μὴ κατ' ἐπιθυμίαν» (ἐπιστ. εἰς Πολύκαρπον). Καὶ ὁ Τερτυλλιανὸς μαρτυρεῖ, ὅτι κατὰ τὴν ἐποχὴν του «σύνδεσμοι μὴ γνωστοποιούμενοι προηγουμένως ἐνώπιον τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀλομελείας, ὡς μοιχεία καὶ πορνεία ἐκινδύνουν νὰ λογισθοῦν». Καὶ δικαίως. «Ἐνωσις σαρκικὴ μόνον, ἣν δὲν ἐξαγνίζει ὁ ἠθικὸς σκοπὸς καὶ ἡ πορφύρα τοῦ μυστηρίου, εἶναι ἔνωσις κτηνώδης, τυγχάνει ἀναξία τοῦ λογικοῦ ἀνθρώπου, στιγματίζεται ὡς ποταπὸν ἀμάρτημα», ἵνα ἐπαναλάβωμεν ἐνταῦθα τοὺς λόγους νεωτέρου ἐκκλησιαστικοῦ συγγραφέως, τοῦ Κωνσταντίνου Καλλινίκου (Κ.Καλλινίκου: Ὁ Χριστιανικὸς γάμος καὶ ἡ οἰκογένεια, σ. 19).

Σύμφωνος πρὸς πάντα ταῦτα εἶναι καὶ ἡ μαρτυρία τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Γάμος ἄνευ εὐλογίας δὲν

εἶναι τι τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν, εἶναι ἀπλοῦς «τῆς φύσεως δεσμός». Ὁ Μ. Βασίλειος πληροφορεῖ, ὅτι ἡ ἔνωσις ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς «ἀγιάζεται διὰ τῆς εὐλογίας», καὶ ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος μαρτυρεῖ, ὅτι κατὰ τὸν γάμον παρίστανται ἱερεῖς «δι' εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν» καταστέφοντες τὸ συνοικέσιον. Δὲν ἔχει σημασίαν ὅτι ἡ ἱερολογία ἐπεβλήθη, ὡς γενικῶς ἰσχύων κανὼν, πολὺ ἀργότερον, διὰ τῆς περιφήμου 89' Νεαρᾶς τοῦ Λέοντος τοῦ Σοφοῦ, ἐν ἔτει 893. Ἄξιον προσοχῆς εἶναι, ὅτι κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς παράδοσιν, ἡ θεώρησις τοῦ γάμου ὡς μυστηρίου καὶ μόνον ὡς μυστηρίου, περιβαλλομένου διὰ τῆς λαμπρᾶς ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς, εἶναι ἐκεῖνη ἣτις προσδίδει εἰς τοῦτον πλήρως τὸ περιεχόμενον τῆς οὐσίας του καὶ καθιστᾷ τοὺς εἰς γάμον κοινωνίαν ἐρχομένους μετόχους τῆς θείας Χάριτος, ἱκανοῦσης αὐτοὺς πρὸς ἐπιτυχίαν τῶν ὄντως θείων καὶ ὑψηλῶν σκοπῶν τοῦ γάμου.

Διὰ τὸν λόγον τοῦτον καὶ ἡ Ἐκκλησία, δι' ἀποφάσεων τοπικῶν αὐτῆς Συνόδων, κατεδίκασε δριμύτως τὰς κατὰ καιροὺς ἐμφανισθείσας τάσεις περὶ μὴ συγκαταριθμήσεως τοῦ γάμου μετὰ τῶν ἑπτὰ μυστηρίων (Σύνοδος Κων/λεως 1638 κατὰ τῆς, Ὁμολογίας Κυρίλλου Λουκάρεως, Σύνοδος ἐν Μολδαυίᾳ 1641 κλπ). Δι' Ἐγκυκλίων δ' αὐτῆς ἡ ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὥρισεν ἤδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 1903, ὅτι οἱ πολιτικῶς συναπτόμενοι γάμοι εἶναι ἄκυροι, ἐὰν δὲν τελεσθῶσι κατὰ τοὺς τύπους τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν καὶ εὐλογηθῶσι ὑπὸ ὀρθοδόξου ἱερέως». Αὐτὴν δὲ ἀκριβῶς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας ἐνεκέντρισε ὄχι μόνον εἰς τὸ βυζαντινὸν δίκαιον, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νεώτερον οἰκογενειακὸν ἑλληνικὸν δίκαιον, οὗτινος οἱ πλεῖστοι τῶν θεσμῶν τελοῦν ὑπὸ τὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Τὸ δὲ ἐν ἰσχύϊ εἰς τὴν πατρίδα μας δίκαιον ἐν σχέσει πρὸς τὸν γάμον, ὑπὸ τὴν αὐτὴν εὐεργετικὴν ἐπίδρασιν τελοῦν, ὀρίζει ὅτι ὄχι ἀπλῶς ἄκυρος, ἀλλὰ τοῦτ' αὐτὸ ἀνυπόστατος εἶναι ὁ μὴ ἱερολογηθεὶς γάμος, ἀποκλείει οὕτω παντελῶς τὸν πολιτικὸν λεγόμενον γάμον. Ἀναγνωρίζει ἡ νομοθεσία ἡμῶν τὸν διφυῆ χαρακτήρα τοῦ γάμου (Διακήρυξις τῆς Ἀνεξαρτ. τῆς Ἑλλάδος τῆς 23-7-1833, ἄρθρ. 13,14,18 Νομ. ΣΑ/1852 ἄρθρ. 1 52, ν.δ. 31-12-23 ἄρθρ. 66,71 ν. 671/43 ἄρθρ. 54, ν.δ. 126/67 ἄρθρ. 49). Τὸ θεῖον καὶ ἱερὸν ἐν τῷ γάμῳ στοιχεῖον, τὸ πνευματικὸν αὐτοῦ περιεχόμενον καὶ ἡ ὑψηλὴ του οὐσία, σύντριά ταῦτα ἐξαίροντα τὸν δι' ὄλου τοῦ θεσμοῦ τοῦ γάμου διικνούμενον ρόλον τοῦ Θεοῦ ὡς πρώτου Νυμφαγωγοῦ, ἀποκλείουν παντελῶς τὴν εἰσαγωγὴν εἰς τὸν χῶρον τῆς ἑλληνικῆς Ὀρθοδοξίας τοῦ ἄνευ ἱερολογίας συναπτομένου πολιτικοῦ γάμου. Διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ ἔπαυεν ὁ γάμος νὰ εἶναι ὑπόθεσις «θεοῦ τε καὶ ἀνθρωπίνου δικαίου», θὰ ἐμειοῦτο καὶ θὰ περιωρίζετο εἰς ἀπλὴν σύμβασιν ἰδιωτικοῦ δικαίου, διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς ὁποίας θὰ ἤρκει ἡ συναίνεσις καὶ ἡ ἐλευθέρη δῆλωσις συγκαταθέσεως τῶν συζευγνομένων, ὡς ἀκριβῶς συμβαίνει εἰς μίαν ἀγοραπωλησίαν, εἰς μίαν δωρεάν ἢ καὶ εἰς τὴν σύναψιν τῆς ἀσημοτέρας δικαιοπραξίας καὶ τοῦ εὐτελεστέρου ἰδιωτικοῦ συμφωνητικοῦ.

Καὶ αὐτὰ μὲν ἀπὸ θεωρητικῆς πλευρᾶς.

Ἡ πρακτικὴ ὅμως ὄψις τοῦ ζητήματος παριστᾷ ἐναργέστερον τοὺς λόγους, οἵτινες ἀποκλείουν καὶ τὴν ἀπλῆν σκέψιν περὶ καθιερώσεως παρ' ἡμῖν τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Καὶ ἰδοὺ διατί:

α) Εἰς τὸν χῶρον τῆς ἑλληνικῆς πατρίδος, τὸν χῶρον τῶν ἑλληνοχριστιανικῶν παραδόσεων τῆς ἀθανάτου φυλῆς μας, ὁ γάμος-καὶ δικαίως-εἶναι ὁ μεγαλύτερος ἴσως σταθμὸς εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Γαμήλια ἔθιμα καὶ ἄλλα συνοδεύουν τοὺς νεογμούς. Τὸ γεγονός πανηγυρίζεται εἰς τὸν, ὅστις φέρει προέχουσαν τὴν θρησκευτικὴν χροιάν. Τὸ ἐπίκεντρον τῆς πανηγύρεως εἶναι ὁ ναὸς καὶ ἡ ἐν αὐτῷ γαμήλιος τελετουργία. Ἐκεῖ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, αἱ δύο ὑπάρξεις ἐνοῦνται, διὰ τῶν εὐλογιῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀρχίζουν μίαν νέαν ζωὴν. Ἀληθῶς τί εἶναι εἰς θέσιν νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν λαμπρότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς τελετῆς; Ὁ πολιτικὸς γάμος στερεῖ τὸν γάμον αὐτῆς τῆς λαμπρότητος. Εἰς τὰς χώρας τοῦ σιδηροῦ παραπετάσματος, ἔνθα ἔχει εἰσαχθῆ ὁ πολιτικὸς γάμος, οἱ ἰθύνοντες δειδὸν τὴν ψυχολογικὴν ἀνάγκην νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν ἐκκλησιαστικὴν Ἀκολουθίαν μὲ ἓνα εἶδος λαϊκῆς πανηγύρεως ἐντὸς τῶν λεγομένων «ἀνακτόρων τῆς εὐτυχίας». Ὅμως αἱ δαπιστώσεις των εἶναι ἀπογοητευτικά. Τίποτε δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ ὑποκαταστήσῃ τὴν σεμνὴν μὲν, ἀλλὰ μεγαλοπρεπῆ ὀρθόδοξον Ἀκολουθίαν τοῦ Γάμου. Καὶ ὁμολογεῖται τῶρα ἡ ἀποτυχία καὶ σύντονοι καταβάλλονται προσπάθειαι πρὸς ἐφεύρεσιν νέου «Τυπικοῦ», ὅπερ θὰ ἱκανοποιῇ τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ εἰς αὐτὰς εἰσέτι τὰς χώρας τῆς Εὐρώπης ἢ τῆς Ἀμερικῆς, ὅπου ἰσχύει ὁ πολιτικὸς γάμος, εἰσῆχθη ὄχι τῇ ὁμοφώνῳ γνώμῃ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ τῇ ἀντιθέτῳ διαθέσει αὐτῆς καὶ ὑφίσταται ὡς κακὸν ἀναγκαῖον, ἐκ τῶν περιστάσεων ἐπιβληθέν.

β) Ὁ πολιτικὸς γάμος ἀποχρωματίζει, ὡς εἶναι φυσικόν, τὸν μυστηριακὸν καὶ θρησκευτικὸν χαρακτήρα τοῦ γάμου. Μέσα εἰς τὰς ψυχὰς τῶν νεογμῶν δὲν γεννῶνται τὰ οἷα γεννᾷ ἡ ἐκκλησιαστικὴ Ἀκολουθία συναισθημάτων. Ὁ γάμος καταντᾷ μίαν ἀπλῆν σύμβασιν. Μεθ' οἷας εὐκολίας συνάπτεται μετὰ τῆς αὐτῆς καὶ διασπᾶται. Ὁ Θεός, τὸ θεῖον γενικώτερον, ἢ ἡθικὴ, ἢ Ἐκκλησία, ὅ,τιδήποτε τὸ σχέσιν ἔχον μὲ τὰ ἐσώτερα ἱερά στεγανά τῆς ψυχῆς διαμερίσματα δὲν ἀναμειγνύεται εἰς τὴν ὑπόθεσιν. Δὲν ἔχει πλέον ἰσχύν ὡς ἐπιτακτικὸν θεῖον βούλημα τὸ «οὐς ὁ Θεὸς συνέλεξεν ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω». Μὲ τὴν τυχὸν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τοῦ πολιτικοῦ γάμου, ἡ διάλυσις τοῦ γάμου λοιπὸν δὲν θὰ θίγῃ τὰ ἱερά καὶ τὰ ὅσια. Θὰ εἶναι μίαν ἐκδήλωσις τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως τοῦ ἀνθρώπου. Εἴμεθα βέβαιοι, ὅτι ἡ τυχὸν εἰσαγωγή τοῦ πολιτικοῦ γάμου θὰ ἀποδυναμώσῃ τοὺς δεσμούς, οἵτινες συγκρατοῦν τὸν γάμον καὶ θὰ αὐξήσῃ τὰ διαζύγια καὶ τὴν διάλυσιν τῶν οἰκογενειῶν.

γ) Ἀλλὰ καὶ πρόξενος οἰκογενειακῶν διενέξεων θὰ γίνῃ ὁ πολιτικὸς γάμος. Μεγάλῃ ἀναταραχῇ μεταξὺ τῶν οἰκογενειῶν τῶν μελλόντων νὰ συνάψουν γάμον θὰ ἐπέλθῃ. Ἡ μία οἰκογένεια θὰ προτιμᾷ τὸν πολιτικὸν γάμον, ἢ ἄλλη θὰ θέτῃ ὡς ἀποκλειστικὴν προϋ-

πόθεσιν τὸν θρησκευτικόν. Τὸ πείσμα καὶ οἱ ἐγωῖσμοι θὰ εὐρίσκουν πεδῖον δράσεως. Καὶ ἂς μὴ ἀντιταχθῇ ὡς ἐπιχείρημα, ὅτι θὰ εἶναι δυνατόν καὶ ὁ θρησκευτικὸς καὶ ὁ πολιτικὸς γάμος νὰ τελεσθοῦν. Διότι τότε καταφαίνεται ἔτι ἄπαξ ἡ ἀχρηστία καὶ τὸ περιττὸν τοῦ νέου τούτου θεσμοῦ.

δ) Θὰ ἀπεστερεῖτο ἐξ ἄλλου καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς εὐκαιρίας νὰ εὐχηθῇ εἰς τὰ τέκνα τῆς ἐπὶ τῷ γάμῳ των, πᾶσαν εὐτυχίαν καὶ νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτὰ τὸν ἀληθῆ δρόμον, ὅστις ὁδηγεῖ εἰς τὴν πραγμάτωσιν τῶν τοῦ γάμου σκοπῶν. Θὰ ἐστεροῦντο καὶ οἱ πιστοὶ τῆς εὐκαιρίας νὰ ἀκούσουν λόγους φερῆλπιδας διὰ τὴν νέαν περίοδον τῆς ζωῆς των τὴν βριθουσαν, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, σκοπέλων καὶ τρικυμιῶν καὶ παντοίων ἄλλων δυσκολιῶν. Θὰ ἐστεροῦντο τῆς εὐκαιρίας νὰ ἀκούσουν τὴν Ἐκκλησίαν εὐχομένην εἰς αὐτοὺς «ζωὴν εἰρηνικὴν, μακροήμερον, σωφροσύνην, τὴν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην, σπέρμα μακρόβιον, τὴν ἐπὶ τέκνοις χάριν», νὰ ἴδουν «υἱοὺς τῶν υἱῶν αὐτῶν ὡς νεόφυτα ἐλαίας κύκλῳ τῆς τραπέζης αὐτῶν», νὰ ἀπολαύσουν «εὐτεκνίαν, προκοπὴν βίου καὶ πίστεως... καὶ πάντων τῶν ἐπὶ γῆς ἀγαθῶν».

Κατὰ ταῦτα, τὸν πολιτικὸν γάμον δύνανται νὰ εὐνοοῦν μόνον ὅσοι δὲν παραδέχονται τὴν ἱερότητα τοῦ γάμου καὶ ὅσοι ἀψηφοῦν τὰς ἐξ αὐτοῦ ὑποχρεώσεις των. Οἱ Ἕλληνες εἰς τὴν συντριπτικὴν των πλειοψηφίαν, ὡς πιστοὶ χριστιανοί, ὡς καλοὶ οἰκογενειάρχαι, ὡς μνήμονες τῶν πατρικῶν των παραδόσεων, τὸν θρησκευτικὸν γάμον παραδέχονται καὶ μόνον αὐτὸν ἀναγνωρίζουν. Θὰ ἀπεγοητεύοντο πολὺ οἱ θιασῶται τῆς εἰσαγωγῆς καὶ παρ' ἡμῖν τοῦ πολιτικοῦ γάμου, ἐὰν ἐγνώριζον, κατόπιν μιᾶς πραγματικῆς σφυγμομετρήσεως τοῦ συνόλου τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ, τὸ ἀποτέλεσμα εἰς τὸ σχετικὸν ἐρώτημα. Καὶ αὐτοὶ εἰσέτι οἱ ὑποψύχως ἔναντι τῆς θρησκείας διακείμενοι, οἱ θρησκευτικῶς ἀδιάφοροι, εἰς τὸ προκείμενον θέμα θὰ ταχθοῦν ὑπὲρ τοῦ θρησκευτικοῦ γάμου.

Ἄλλὰ ἂς μοι ἐπιτραπῇ νὰ εἶπω καὶ τοῦτο: Ἄς μὴ προσφέρωμεν εὐκόλως ἔδαφος ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες πρὸς πᾶν ὅ,τι ἔρχεται εἴτε ὡς ἰδέα, εἴτε ὡς πραγματικότης ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Τὰ εἰς τὴν ξένην φύσιν προϊόντα, ὡς πρὸς τὸν τρόπον ζωῆς, καὶ ὑποπτα εἶναι ἐν πολλοῖς καὶ ἐπικίνδυνα. Ἄς κρατήσωμεν τὸν εὐαίσθητον χῶρον τῆς οἰκογενείας μακρὰν τῶν ξενικῶν ἐπιδράσεων, καὶ κάτω ἀπὸ τὸ φῶς τῶν διδαγμάτων τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τῶν ἱστορικῶν δεδομένων τοῦ Γένους μας. Αἱ ἐν γένει πολιτιστικαὶ ἐξελίξεις καὶ αἱ τεχνοκρατικαὶ κατακτήσεις δυνατόν νὰ ὁδηγοῦν μέχρις ἡμῶν τοὺς καρπούς μιᾶς εὐγενοῦς ἀμίλλης εἰς τὸν τομέα τῆς ἐπιστήμης ἢ τῆς τεχνικῆς. Οὐδέποτε ὅμως καρπούς μιᾶς διαφορετικῆς ιδεολογίας καὶ τοποθετήσεως κοσμοθεωρητικῆς εἰς θέματα ἱερά καὶ πανάσπιλα, ὅπως εἶναι ὁ θεσμὸς τοῦ γάμου.

Δὲν εἶναι πρόοδος ἀλλ' ὀπισθοδρομικότης ἡ ἀπογύμνωσις τοῦ γάμου ἀπὸ πᾶν τὸ ἱερόν περίβλημα καὶ ἀπὸ πᾶσαν ὑψηλὴν οὐσίαν. Ὁ πολιτικὸς γάμος, ἀποτελῶν ἐν τῇ πράξει πλήρη περιφρόνησιν πρὸς τὴν ἱε-

Η ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ

Ἑ π ὀ Λ Ε Β . Ζ Ι Λ Λ Ε

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ

Ἡ ἐπίκλησις τοῦ Ὄνοματος τοῦ Ἰησοῦ εἶναι εἴς τόν τρόπον προσευχῆς, περισσότερο οἰκειῶς ἴσως εἰς τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς παρά τῆς Δύσεως. Εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα «ἡ Προσευχή τοῦ Ἰησοῦ» καὶ ἀπαγγέλλεται εὐρέως ὄχι μόνον εἰς τὰ Μοναστήρια, π.χ. τοῦ Σινᾶ ἢ τοῦ Ἀγ. Ὁρους, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν λαϊκῶν¹. Ἡ ἐπίκλησις τοῦ Ἀγ. Ὄνοματος, ἐν πάσῃ περιπτώσει, ἐχρησιμοποιήθη ἐπίσης ἀπὸ πολλὰς γενεάς Χριστιανῶν τῆς Δύσεως. Ἐπροπαγανδίσθη μεταξὺ αὐτῶν ὑπὸ ἁγίων ἀνδρῶν, ὡς τοῦ Βερνάρδου τοῦ Κλαιριβῶ (ΙΒ'

1. Εἰς ἓν προγενέστερον ἔργον μας ὑπὸ τὸν τίτλον «Ὁρθόδοξος Πνευματικότης - μία σκιαγραφία τῆς Ὀρθόδοξου ἀσκητικῆς καὶ μυστικῆς Παραδόσεως» (Λονδίνον 1945), ὑπεγράμμισαμεν (σελ. 20-1) τὴν σπουδαιότητα αὐτοῦ τοῦ τύπου προσευχῆς ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς ὀρθόδοξου εὐσεβείας. Ἐκτοτε εἰς δύο ἄρθρα μας (La prière de Jésus, sa genèse et son développement dans la tradition spirituelle byzantino-slave, δημοσιευθέντα εἰς τὸ περιοδικὸν «Irenikon» V. XX, σελ. 249-273 καὶ 381-421) ἐδώσαμεν μίαν ἱστορίαν καὶ μίαν βιβλιογραφίαν ἐπὶ τοῦ θέματος. Βλ. ἐπίσης N. Gorodetzky: The Prayer of Jesus ἐν Blackfriars, Φεβρουάριος 1942 σελ. 74-78 καὶ The way of a pilgrim, ὑπὸ ἀνωνόμου, μεταφρασθὲν ἐκ τῆς Ρωσικῆς ὑπὸ R. M. French (Λονδίνον 1943). Πρέπει νὰ κατανοηθῆ καλῶς, ὅτι αἱ παρούσαι σκέψεις ἀσχολοῦνται μὲ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ὄνοματος τοῦ Ἰησοῦ κατὰ γενικὸν τρόπον καὶ ὄχι ὑπὸ τὰς εἰδικὰς διατυπώσεις καὶ μεθόδους τῆς Προσευχῆς τοῦ Ἰησοῦ κατὰ τὰς Βυζαντινὰς παραδόσεις.

ρότητα τοῦ γάμου, ἀντιβαίνει εὐθέως καὶ τιτρώσκει βαναύσως τὸ θρησκευτικὸν συναίσθημα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Ἀντιβαίνει εἰς τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἔθνικα μας πιστεύματα. Ἀντιβαίνει εἰς τὰς ἑλληνοχριστιανικὰς μας παραδόσεις. Διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀνεκτὸς οὔτε εἰς ἐξαιρετικὰς περιπτώσεις, πρὸς ἔγκυρον τέλοςιν ἀπηγορευμένων ἢ κωλυομένων γάμων. Διότι τοῦτο θὰ ἐσήμαινε πανηγυρικὴν καταστρατήγησιν τῶν πρὸς προστασίαν τοῦ γάμου καὶ τῆς οἰκογενείας τεθειμένων, κοινῆ συνεργασίᾳ Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, φραγμῶν.

Ἐπὶ τὸ ἰσχύον σύστημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, θὰ πρέπη νὰ ἀποκλειθῆται πᾶσα σκέψις περὶ τοῦ ἐνδεχομένου, de lege ferenda, εἰσαγωγῆς παρ' ἡμῖν τοῦ θεσμοῦ τοῦ πολιτικοῦ γάμου. Ἀλλὰ καὶ πέραν καὶ ἀνεξαρτήτως τούτου, ἡ θέσις τῆς Ἐκκλησίας ἀπέναντι τοῦ ζητήματος τούτου εἶναι σαφῆς καὶ κατηγορηματικῆ: ὁ πολιτικὸς γάμος εἶναι τὸ ἔγχεριδιον δι' οὗ δολοφονεῖται ἡ ἱερότης καὶ τιμιότης τοῦ γάμου. Καὶ πρὸς προστασίαν αὐτῆς ἀξίζει κάθε ἀγὼν καὶ κάθε θυσία.

Ἀρχιμ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΪΔΗΣ
Γραμματεὺς τῆς Ἱ. Συνόδου

αί.) καὶ Βερνάρδινου τῆς Σιέννης (ΙΔ' αἰ.). Αὐτὸς ὁ τύπος τῆς προσευχῆς ἔχει μίαν παγκοσμίαν ἐκκλησίαν πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους καὶ τοὺς Ρωμαιοκαθολικούς, πρὸς τοὺς Ἀγγλικανούς καὶ τοὺς Προτεστάντας, πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολικῆς καὶ Δυτικῆς παραδόσεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ἡ δημοσίευσις αὐτῶν τῶν σελίδων ἐκρίθη κατὰ κάποιον τρόπον κατάλληλος ὑπὸ τοῦ Ἀγγλικανο-Ὀρθόδοξου Συνδέσμου τῶν Ἁγίων Ἀλβανοῦ καὶ Σεργίου.

Τὸ παρὸν ἐργίδιον ἔχει καθαρῶς πρακτικὸν χαρακτήρα. Ἐγράφη μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ παράσχη μικρὰν βοήθειαν εἰς τοὺς Χριστιανούς, οἱ ὁποῖοι ζοῦν εἰς τὸν κόσμον - ἢ ἴσως ἀκόμη καὶ εἰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ζοῦν εἰς Μοναστήριον— οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἀκολουθήσουν τὴν ἀδὸν τοῦ Ὄνοματος». Εἶναι τὸ καταστάλαγμα πνευματικῆς μελέτης εἴκοσι πέντε ἐτῶν καί, ὡς εἴπωμεν, ἐσωτερικοῦ πειράματος ἐπὶ τοῦ θέματος. Ὡς ἐκ τούτου τὸ ἔργον τοῦτο γίνεται ἴσως ἐν μᾶλλον συμπεπυκνωμένον ἀνάγνωσμα—δὲν θὰ τὸ ἐλέγαμεν δύσκολον. Προσεπαθήσαμεν πάντοτε νὰ παραμείνωμεν καταληπτοὶ καὶ ἀπλοῖ, ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατόν, καὶ ν' ἀποφύγωμεν θεολογικούς τεχνικούς ὄρους. Προσέτι, τὰ ζητήματα μὲ τὰ ὁποῖα τὸ ἔργον τοῦτο ἠσχολήθη, ἔχουν τὸν ἰδικὸν τους προορισμόν. Ὅσον καὶ ἂν τοῦτο φαίνεται εὐχάριστον, παρακαλοῦμεν ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι θὰ ἀναγνώσουν τὸ ἔργον μας, νὰ μὴ σπεύσουν νὰ τὸ τελειώσουν, οὔτε νὰ τὸ ἀναγνώσουν εἰς μίαν δόσιν. Ἡ οὐσία τοῦ βιβλίου θὰ διαφύγη ἀπὸ μίαν βεβιασμένην ἀνάγνωσίν του, καθὼς ἡ ἄμμος φεύγει ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δάκτυλα. Ἡ παρούσα μικρὰ πραγματεία διηρέθη εἰς κεφάλαια, καὶ κάθε κεφάλαιον εἰς ἡριθμημένας ἐνότητες. Κάθε ἐν ἀπὸ αὐτὰ τὰ διακεκριμένα τμήματα ἔχει, μέσα εἰς τὰ ἰδικὰ του περιορισμένα ὅρια, ἓνα σκοπὸν καὶ μίαν ἔννοιαν, οἱ ὁποῖοι θὰ κατανοηθοῦν βαθμιαίως καὶ πλήρως. Θὰ εἴμεθα εὐτυχεῖς ἐὰν τὸ παρὸν ἔργον μας ἀναγνωσθῆ ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ὡς φυλλάδιον εὐσεβῶν σκέψεων.

Τὸ ἀγγλικὸν κείμενον ὀφείλει πολλὰ εἰς τὸν αἰδ. F. J. Nach καὶ εἰς τὴν δ. Ἑλλην Γεωργιάδου καὶ τὴν δ. J. Ford, Γραμματεῖς τοῦ Συνδέσμου τῶν ἁγίων Ἀλβανοῦ καὶ Σεργίου. Εἰς ὅλους αὐτοὺς ἐκφράζομεν τὰς βαθεῖας εὐχαριστίας μας. Τὸ πραγματικὸν γεγονός ἐστὶ μερικοὶ Ἀγγλικανοὶ καὶ Ὀρθόδοξοι ἐνδιεφέρθησαν διὰ τὸν συγγραφέα, διὰ τὴν φέρῃ αὐτὸ τὸ ἔργον εἰς τὴν παρούσαν μορφήν του, εἶναι ἐν εὐπρόσδεκτον σημεῖον τῆς κοινῆς των ἀναγνωρίσεως τῆς προσευχῆς, ἢ ὁποῖα περιγράφεται ἐδῶ, ὡς κατέχουσα μίαν θεμελιώδη καὶ παγκόσμιον χριστιανικὴν ἀξίαν.

Παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς ἐπιτραπῆ ν' ἀφιερῶσωμεν τὸ μικρὸν τοῦτο βιβλίον μας εἰς τὸν Σύνδεσμον τῶν ἁγίων Ἀλβανοῦ καὶ Σεργίου, καθὼς καὶ εἰς τὴν Κί-

νησιν τῆς Ὁρθοδόξου Νεολαίας τῆς Μέσης Ἀνατολῆς².

«ὦ Θεέ, ὁ Ὅποιος ὥρισε τὸν Μονογενῆ Σου Υἱὸν Λυτρωτὴν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ διέταξες νὰ εἶναι Ἰησοῦς τὸ Ὄνομά Του, εὐσπλάγγως δώρησαι εἰς ἡμᾶς, οἱ ὁποῖοι λατρεύομεν τὸ ἅγιον Ὄνομά Του ἐπὶ τῆς γῆς, νὰ Τὸν ἀπολαύσωμεν καὶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς»³.

«Καυχῆσονται ἐν Σοὶ πάντες οἱ ἀγαπῶντες τὸ Ὄνομά Σου»⁴.

I

Η ΜΟΡΦΗ ΤΗΣ ΕΠΙΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ

«Ἐρώτησε δὲ Ἰακώβ καὶ εἶπεν· ἀνάγγειλόν μοι τὸ Ὄνομά Σου. Καὶ εἶπεν· ἵνατί τοῦτο ἐρωτᾷς σὺ τὸ ὄνομά μου; Καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ἐκεῖ» (Γενέσ. 32, 29).

1. Ἡ ἐπικλήσις τοῦ Ὄνοματος τοῦ Ἰησοῦ ἔμπορεῖ νὰ τεθῆ εἰς πολλὰ πλαίσια. Κάθε πρόσωπον πρέπει νὰ εὕρη τὸν τύπον, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ καταλληλότερος διὰ τὴν προσευχὴν του. Πάντως, οἰοσδήποτε τύπος καὶ ἂν χρησιμοποιηθῆ, ἡ καρδιά καὶ τὸ κέντρον τῆς ἐπικλήσεως πρέπει νὰ εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ Ἅγιον Ὄνομα, ἡ λέξις Ἰησοῦς. Ἐδῶ πίπτει ὄλον τὸ βάρος τῆς ἐπικλήσεως.

2. Τὸ Ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ἔμπορεῖ νὰ χρησιμοποιηθῆ μόνον του, ἢ νὰ περιληφθῆ εἰς μίαν φράσιν περισσότερον ἢ ὀλιγώτερον διαφοροποιημένην. Εἰς τὴν Ἀνατολήν, ὁ συνηθέστατος τύπος εἶναι: «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με, τὸν ἁμαρτωλόν». Θὰ ἔμπορεῦσε κανεὶς νὰ εἶπη ἀπλῶς: «Ἰησοῦ Χριστέ» ἢ «Κύριε Ἰησοῦ». Ἡ ἐπικλήσις θὰ ἦτο δυνατόν νὰ περιορισθῆ ἀκόμη καὶ εἰς μίαν ἀπλῆν λέξιν· «Ἰησοῦ».

3. Αὐτὸς ὁ τελευταῖος τύπος, τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ μόνον, εἶναι ὁ ἀρχαιότερος τύπος τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ὄνοματος. Εἶναι ὁ συντομώτερος, ὁ ἀπλούστερος καί, κατὰ τὴν γνώμην μας, ὁ εὐκολώτερος. Ὡς ἐκ τούτου, χωρὶς νὰ ὑποτιμῶμεν τοὺς ἄλλους τύπους, εἰσηγοῦμεθα ὅτι πρέπει νὰ χρησιμοποιηθῆ μόνη ἡ λέξις «Ἰησοῦς».

4. Τοιοῦτοτρόπως, ἔταν ὁμιλῶμεν περὶ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ὄνοματος, ἐννοοῦμεν τὴν συχὴν καὶ εὐσεβῆ ἐπανάληψιν αὐτοῦ τοῦτο τοῦ Ὄνοματος, τῆς λέξεως «Ἰησοῦς», χωρὶς προσθήκας. Τὸ Ἅγιον Ὄνομα εἶναι ἡ Προσευχή.

5. Τὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ἔμπορεῖ νὰ προφέρεται, ἢ νὰ εἶναι ἀντικείμενον σιωπηρᾶς σκέψεως. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ὑπάρχει μία πραγματικὴ ἐπι-

2. Τὰ Κεντρικὰ Γραφεῖα τῆς ὁποίας εἶναι εἰς Βηρυτὸν (Λίβανον).

3. Ρωμαϊκὴ Λειτουργία, συλλογὴ διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ ἁγ. Ὄνοματος τοῦ Ἰησοῦ.

4. Ψαλμ. 5,12.

κλήσις τοῦ Ὄνοματος, προφορικὴ εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν, καθαρῶς νοερά εἰς τὴν δευτέραν. Αὐτὴ ἢ προσευχὴ παρέχει μίαν εὐκόλον μετάβασιν ἀπὸ τῆς προφορικῆς εἰς τὴν νοερά προσευχὴν. Ἀκόμη καὶ ἡ προφορικὴ ἐπανάληψις τοῦ Ὄνοματος, ἐὰν εἶναι ἤρεμος καὶ νουεχῆς, μᾶς βοηθεῖ νὰ περάσωμεν εἰς τὴν νοεράν προσευχὴν, καὶ προδιαθέτει τὴν ψυχὴν μας διὰ τὴν «θεωρίαν».

II

Η ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΤΟΥ ΟΝΟΜΑΤΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΑΞΙΝ

«Ἵπομενῶ τὸ Ὄνομά Σου» (Ψαλμ. 51,11).

6. Ἡ ἐπικλήσις τοῦ Ὄνοματος ἔμπορεῖ νὰ γίνῃ ὀπουδῆποτε καὶ ὀποτεδῆποτε. Ἐμποροῦμεν νὰ προφέρωμεν τὸ Ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοὺς δρόμους, εἰς τὸν τόπον τῆς ἐργασίας μας, εἰς τὸ δωματίον μας, εἰς τὴν Ἐκκλησίαν κλπ. Ἐμποροῦμεν νὰ ἐπαναλαμβάνωμεν τὸ Ὄνομα εἰς τὸν περίπατόν μας. Ἐκτὸς ἀπὸ αὐτὴν τὴν «ἐλευθέραν» χρῆσιν τοῦ Ὄνοματος, ἡ ὁποία οὔτε διατάσσεται οὔτε περιορίζεται ὑπὸ οἴου δήποτε κανόνος, καλὸν εἶναι νὰ ὀρίσωμεν ὀρισμένους ὄρους καὶ ὀρισμένους τόπους διὰ μίαν «κανονικὴν» ἐπικλήσιν τοῦ Ὄνοματος. Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἔχει ἐξοικειωθῆ μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς προσευχῆς, ἔμπορεῖ νὰ κατανείμῃ αὐτὰς τὰς τακτοποιήσεις. Ἄλλ' αἱ τακτοποιήσεις αὐταὶ εἶναι σχεδὸν ἀπαραίτητος ὄρος δι' ἀρχαρίους.

7. Ἐὰν κάθε ἡμέραν προσδιορίζωμεν κάποια ὦραν διὰ τὴν ἐπικλήσιν τοῦ Ὄνοματος (ἐκτὸς τῆς «ἐλευθέρας» ἐπικλήσεως, ἡ ὁποία θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν συχνοτέρα), ἡ ἐπικλήσις θὰ ἔπρεπε νὰ γίνεταί — ὅσον αἱ περιστάσεις τὸ ἐπιτρέπουν — εἰς ἓνα ἀπομεμονωμένον καὶ ἡσυχον τόπον: «Σὺ δὲ ὅταν προσεύχη εἰσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ Πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ»¹. Ἡ στάσις τοῦ σώματος δὲν ἐνδιαφέρει πολὺ. Ἐμπορεῖ κανεὶς νὰ περιπατῆ ἢ νὰ κάθηται, ἢ νὰ ἀνακλίνεται ἢ νὰ γονατίσῃ. Ἡ ἀρίστη στάσις εἶναι ἐκεῖνη, ἡ ὁποία παρέχει τὴν πλέον φυσικὴν, ἡσυχον καὶ ἐσωτερικὴν αὐτοσυγκέντρωσιν. Ἴσως ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ βοηθηθῆ ἀπὸ μίαν φυσικὴν στάσιν, ἡ ὁποία ἐκφράζει ταπεινώσιν καὶ λατρείαν.

8. Πρὶν ἀρχίσετε νὰ προφέρετε τὸ Ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ, εἰρηνεύσατε, ἔλθετε εἰς περισυλλογὴν καὶ παρακαλέσατε διὰ τὴν ἔμπνευσιν καὶ καθοδήγησιν τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. «Οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν Πνεύματι Ἁγίῳ»². Τὸ Ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ δὲν ἔμπορεῖ νὰ εἰσελθῆ πραγματικῶς εἰς μίαν καρδίαν, ἡ ὁποία δὲν εἶναι πλήρης ἀπὸ τὴν καθαρτικὴν πνοὴν καὶ τὴν φλόγα τοῦ Πνεύματος. Αὐτὸ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα θὰ ἐμπνεύσῃ καὶ θὰ φωτίσῃ ἐντὸς ἡμῶν τὸ Ὄνομα τοῦ Υἱοῦ.

1. Ματθ. 6,6.

2. Α' Κορ. 12,3.

9. Κατόπιν ἀρχίσατε με ἀπλότητα. Διὰ νὰ περιπατήση κανείς, πρέπει νὰ κάμῃ τὸ πρῶτον βῆμα· διὰ νὰ κολυμβήσῃ, πρέπει νὰ ριφθῆ εἰς τὸ ὕδωρ. Τὸ ἴδιον ἰσχύει καὶ διὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ὀνόματος. Ἀρχίσατε νὰ τὸ προφέρετε με λατρείαν καὶ ἀγάπην. Ἀναμείνατε με λαχτάραν. Ἐπαναλάβετε το. Μὴ σκέπτεσθε ὅτι ἐπικαλεῖσθε τὸ Ὄνομα· νὰ σκέπτεσθε μόνον τὸν Ἰησοῦν. Λέγετε τὸ ὄνομά Του ἡρέμως, ἀπαλῶς καὶ ἡσυχῶς.

10. Κοινὸν λάθος τῶν ἀρχαρίων εἶναι νὰ ἐπιθυμοῦν νὰ συνδέσουν τὴν ἐπίκλησιν τοῦ ἁγίου Ὀνόματος με ἐσωτερικὴν ἔντασιν ἢ συγκίνησιν. Προσπαθοῦν νὰ τὸ προφέρουν με μεγάλην δύναμιν. Ἀλλὰ τὸ Ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ δὲ πρέπει νὰ προφέρεται μετὰ θορύβου ἢ νὰ διαμορφοῦνται βιαίως, ἀκόμη καὶ ἐσωτερικῶς. Ὅταν ὁ Ἥλιος ἔλαβεν ἐντολὴν νὰ σταθῆ ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, παρουσιάσθη σφοδρὸς ἄνεμος, ἀλλ' ὁ Κύριος δὲν ἦτο εἰς τὸν ἄνεμον· καὶ μετὰ τὸν ἄνεμον, εἷς σεισμὸς, ἀλλ' ὁ Κύριος δὲν ἦτο εἰς τὸν σεισμόν· καὶ μετὰ τὸν σεισμόν τὸ πῦρ, ἀλλ' ὁ Κύριος δὲν ἦτο εἰς τὸ πῦρ. Μετὰ τὸ πῦρ ἦλθε μία ἡρεμὸς μικρὰ φωνή, καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Ἥλιου, καὶ ἀπεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ μελωτῇ αὐτοῦ καὶ ἐξῆλθε καὶ ἔστη...»³. Ἡ ἔντονος προσπάθεια καὶ ἡ ἀναζητήσις σφοδρότητος θὰ εἶναι ἀνωφελής. Καθὼς ἐπαναλαμβάνετε τὸ ἅγιον Ὄνομα, συγκεντρώσατε ἡσυχῶς, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, τὰς σκέψεις σας, τὰ αἰσθητά καὶ τὴν θέλησίν σας, γύρω ἀπὸ αὐτό· συγκεντρώσατε γύρω ἀπὸ αὐτὸ ὅλον τὸ εἶναι σας. Ἀφήσατε τὸ ὄνομα νὰ διεισδύσῃ εἰς τὴν ψυχὴν σας, καθὼς μία σταγὼν ἐλαίου διαποτίζει ἐν ὑφασμα. Ἄς μὴ διαφύγῃ τίποτε ἀπὸ σᾶς. Παραδώσατε ὅλον τὸ εἶναι σας καὶ ἐγκλεισάτε το ἐντὸς τοῦ Ὀνόματος.

11. Ἀκόμη καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ὀνόματος, ἢ κατὰ λέξιν ἐπανάληψις δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ εἶναι συνεχής. Τὸ προφερόμενον Ὄνομα ἔμπορεῖ νὰ διαρκέσῃ καὶ νὰ ἐκταθῆ εἰς δευτερόλεπτα ἢ λεπτὰ ἡσυχου ἀναπαύσεως καὶ προσοχῆς. Ἡ ἐπανάληψις τοῦ Ὀνόματος ἔμπορεῖ νὰ παρομοιωθῆ με τὸ πτερύγισμα τῶν πτηνῶν, διὰ τοῦ ὁποῦ αὐτὰ ἀνέρχονται εἰς τὸν αἰθέρα. Δὲν πρέπει ποτὲ νὰ εἶναι κοπιώδης ἢ πιεστικὴ ἢ βιαστικὴ ἢ νὰ ὁμοιάζῃ πρὸς ἐν δυνατὸν πέταγμα. Ἡ ἐπανάληψις τοῦ Ὀνόματος πρέπει νὰ εἶναι ἡρεμὸς, εὐκόλος καὶ ἄς δώσωμεν εἰς τὴν λέξιν τὴν βαθυτέραν αὐτῆς ἔννοιαν—χαριτωμένη. Ὅταν τὸ πτηνὸν ἔχη φθάσει εἰς τὸ ἐπιθυμητὸν ὕψος, διαφοροποιεῖ τὸ πέταγμά του καὶ ἀπλῶς κτυπᾷ τὰς πτέρυγας τοῦ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν διὰ νὰ εὐρίσκειται εἰς τὸν ἀέρα. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ἡ ψυχὴ, ἀφοῦ ἔχει ἀκολουθήσει τὸν Ἰησοῦν εἰς τὴν σκέψιν καὶ ἔχει γεμίσει ἀπὸ τὴν ἀνάμνησιν αὐτοῦ, ἔμπορεῖ νὰ διακόψῃ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ Ὀνόματος καὶ ν' ἀναπαυθῆ εἰς τὸν Κύριόν μας. Ἡ ἐπανάληψις θὰ ἐπαναρχίση μόνον ὅταν ἄλλαι σκέψεις ἀπειλοῦν ν' ἀποδιώξουν τὴν σκέψιν τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ἡ ἐπίκλησις θ' ἀρχίση ἐκ νέου, διὰ ν' ἀποκτήσῃ νέαν ὁρμήν.

3. Γ' Βασιλ. 19,13.

12. Συνεχίσατε αὐτὴν τὴν ἐπίκλησιν ὅσον ἐπιθυμεῖτε ἢ ὅσον ἔμπορεῖτε. Ἡ προσευχὴ διακόπτεται φυσιολογικῶς ὑπὸ τῆς κοπώσεως. Τότε μὴ ἐπιμένετε. Ἀλλ' ἐπαναρχίσατέ τὴν ὅποτεδήποτε καὶ ὅπουδήποτε καὶ ἂν εὐρίσκεσθε, ὅταν αἰσθάνεσθε πάλιν κλίσιν πρὸς τοῦτο. Ἐνίοτε ἔμπορεῖ νὰ εὑρετε, ὅτι τὸ Ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ θὰ ἔλθῃ αὐτομάτως εἰς τὰ χεῖρά σας καὶ σχεδὸν συνεχῶς θὰ εἶναι παρὸν εἰς τὴν σκέψιν σας, καίτοι κατὰ ἓνα ἡρεμὸν καὶ ὑπολανθάνοντα τρόπον. Ἀκόμη καὶ ὁ ὕπνος σας θὰ ἐμποτισθῆ ἀπὸ τὸ Ὄνομα καὶ τὴν ἀνάμνησιν τοῦ Ἰησοῦ. «Ἐγὼ καθεύδω καὶ ἡ καρδιά μου ἀγρυπνεῖ»⁴.

13. Ὅταν εἴμεθα ἀπησχολημένοι με τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ὀνόματος, εἶναι φυσικὸν ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐλπίζωμεν καὶ νὰ συμπεριφερόμεθα διὰ τὰ ἐπιτύχωμεν κάποιο «θετικόν» ἢ «ἀπτόν» ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ νὰ αἰσθανώμεθα ὅτι ἔχομεν ἐδραϊώσει μίαν πραγματικὴν ἐπαφὴν με τὸ πρόσωπον τοῦ Κυρίου μας: «Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι»⁵. Αὐτὴ ἡ μακαρία πείρα εἶναι ἡ ἐπιθυμητὴ κλίμαξ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ Ὀνόματος: «Οὐ μὴ σε ἀποστείλω, ἐὰν μὴ με εὐλόγησῃς». Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἀποφύγωμεν μίαν διακαῆ ἐπιθυμίαν διὰ τοιαῦτα βιώματα· ἡ ὀρησκευτικὴ συγκίνησις ἔμπορεῖ εὐκόλως νὰ ἀποκρούσῃ κάποιο ἐπικίνδυνον εἶδος ἀπληστίας καὶ περιπαθείας. Ἄς μὴ νομίζωμεν, ὅτι, ἐὰν ἐξωδευσάμεν ὀλίγον χρόνον εἰς τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ὀνόματος χωρὶς νὰ αἰσθανώμεθα τίποτε, ὁ χρόνος μας ἐχάθη καὶ ἡ προσπάθειά μας παρέμεινεν ἄκαρπος. Ἀντιθέτως, αὐτὴ ἡ φαινομενικῶς ἄγονος προσευχὴ ἔμπορεῖ νὰ εἶναι περισσότερον εὐχάριστος εἰς τὸν Θεόν, παρὰ αἱ στιγμαὶ τῆς μεταρσιώσεώς μας, διότι εἶναι καθαρὰ ἀπὸ κάθε ἐγωϊστικὴν ζήτησιν πνευματικῆς εὐχαριστήσεως. Εἶναι ἡ προσευχὴ τῆς ἀπλῆς καὶ καθαρᾶς θελήσεως. Θὰ ἔπρεπεν ἐπομένως νὰ ἐμμελῶμεν νὰ προσδιορίζωμεν κάθε ἡμέραν κάποιον κανονικὸν καὶ ὀρισμένον χρόνον διὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ὀνόματος, ἀκόμη καὶ ἂν μᾶς φαίνεται, ὅτι αὐτὴ ἡ προσευχὴ μᾶς ἀφήνει ψυχροὺς καὶ ἀδιαφόρους· καὶ μίαν τοιαύτην προθυμωτάτην προσπάθειαν τῆς θελήσεως, μίαν τοιαύτην νηφαλίαν «ἀναμονήν» τοῦ Ὀνόματος, δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀποτύχῃ εἰς τὸ νὰ μᾶς φέρῃ κάποιαν εὐλογίαν καὶ δύναμιν.

14. Ἀκόμη περισσότερον, ἡ ἐπίκλησις τοῦ Ὀνόματος σπανίως μᾶς ἀφήνει εἰς ἐν ξηρὸν ἐπίπεδον. Ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔχουν κάποια πείραν αὐτοῦ συμφωνοῦν, ὅτι πολὺ συχνὰ συνοδεύεται ἀπὸ ἐν ἐσωτερικὸν αἰσθημα χαρᾶς, θερμότητος καὶ φωτός. Ἐχει κανεὶς μίαν ἐντύπωσιν κινήσεως καὶ περιπάτου εἰς τὸ φῶς. Δὲν ὑπάρχει εἰς αὐτὴν τὴν προσευχὴν μελαγχολία, οὔτε μαρασμός, οὔτε πάλῃ. «Μῦρον ἐκκενωθὲν ὄνομά σου. Εἴλκυσάν σε, ὀπίσω σου εἰς ὄσμην μύρων σου δραμοῦμεν»⁷.

(Συνεχίζεται) Μετάφρ. Πρεσβ. Κων/νου Φούσκα, Δ.Θ. καὶ Φ.

4. Ἄσμα Ἀσμάτων 5,2.

5. Ματθ. 9,21.

6. Γέν., 32,26.

7. Ἄσμα Ἀσμάτων 1, 3-4.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Κληρονομία βαρυτάτη.

Ὁ μετὰ πάσης λαμπρότητος καὶ μεγαλοπρεπειάς ἑορτασμός τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας ἔδωκε διὰ μίαν ἀκόμη φοράν ἀφορμὴν, ἵνα ἐξαρθῆ τόσον τὸ μεγαλεῖον τῆς ὀρθοδόξου παραδόσεως, ὅσον καὶ ἡ οἰκουμένη ἀποστολὴ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ὡς ἐτόνισεν ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμος κατὰ τὰς ἀνταλλαγείας προσφωνήσεις εἰς τὸ ἐπίσημον πρόγευμα, ὅπερ ἡ Α.Ε. ὁ Ἀντιβασιλεὺς παρέθεσε πρὸς τιμὴν τοῦ Προέδρου καὶ τῶν μελῶν τῆς Ἱεραῆς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι «μία κληρονομία βαρυτάτη, ἡ ὁποία ἐπιπίπτει ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ κλήρου, ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, διότι ἔχομεν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν τὸ προνόμιον τοῦ νὰ εἴμεθα, κατὰ τὴν μεγίστην πλειοψηφίαν, μέλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ νὰ συμπίπτουν περίπου τὰ ὅρια τῆς Ἐκκλησίας μας μὲ τὰ ἔθνικα ὅρια τοῦ λαοῦ μας. Ἀλλὰ ταῦτοχρόνως ἡ Ἐκκλησία μας εἰς τὰς ἡμέρας αὐτάς... ἔχει τὸ προνόμιον νὰ δύναιται νὰ ἐπεκταθῆ καὶ πέραν τῶν ὁρίων τοῦ ἔθνους, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι τὸν θησαυρὸν αὐτόν, τὸν ὁποῖον ἔχον παραδώσει αἱ προλαβοῦσαι γενεαί, θὰ θελήσῃ νὰ τὸν διαμοιρασθῆ καὶ μὲ λαοὺς, οἱ ὁποῖοι κεῖνται πέραν τῶν ὁρίων ὄχι μόνον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ τῆς ἡπείρου μας».

Σχολὴ Ὁρθοδόξων Ἱεραποστόλων.

Ἡ προσεχὴς ἔναρξις λειτουργίας ἐν Ἀθήναις τῆς Σχολῆς Ὁρθοδόξων Ἱεραποστόλων ἀποτελεῖ ἀναμφιβόλως νέον σημαντικὸν σταθμὸν εἰς τὴν ὀλονὴν καὶ περισσότερον ἀνοῦσαν πορείαν τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ προσπάθειαν, ὅπως αὕτη ἀνταποκριθῆ εἰς τὴν βαρυτάτην, ὡς τὴν ἐχαρακτήρισεν ὁ Μακαριώτατος, κληρονομίαν.

Ἡ ἴδρσις τοῦ νέου φητωρίου τούτου, ὅπερ θὰ τελεῖ ὑπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν ἐπιστάσιαν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, ἀπεφασίσθη ὑπὸ τῆς Ἱεραῆς Συνόδου μετὰ πρότασιν τῆς Μονίμου Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Ὑποθέσεων Ἐξωτερικοῦ καὶ μετὰ συντονιστικὴν σχετικὴν προετοιμασίαν τῆς ὄλης προσπάθειας ὑπὸ τοῦ παρὰ τῇ Ἀποστολικῇ Διακονίᾳ ἀπὸ πολλῶν μηνῶν λαμπρῶς ἐργαζομένου Γραφείου Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς.

Ἡ ἀριότης τοῦ καταρτισθέντος προγράμματος θεωρητικῆς καὶ πρακτικῆς ἐκπαιδεύσεως, ἡ προσεκτικὴ ἐπιλογὴ τοῦ καταλλήλου διδακτικοῦ προσώπου, ἡ πρὸς ἐγγραφήν εἰς τὴν Σχολὴν ὑποβολὴ αἰτησέων ὑπὸ τριάντα προσώπων ἀμφοτέρων τῶν φύλων, ἐχόντων ἀνωτέραν μόρφωσιν καὶ ἡ καλλιέργεια τῆς πνευματικῆς ζωῆς τῶν σπουδαστῶν καὶ σπουδαστριῶν ἐν δύο χωριστοῖς οἰκοτροφείοις ἐγγυνῶνται,

ὅτι ἡ ἀναζωπύρωσις τοῦ μακροαῖωνος ἱεραποστολικοῦ ἔργου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας θὰ εἶναι μετ' ὀλίγον μία πραγματικότητα. Ὅθεν γενικὴ εἶναι ἡ ἐσχή, ὅπως ἡ ὄλη προσπάθεια ἀποδώσῃ τάχιστα καρπὸν ἑκατονταπλασίονα.

Ἀπαιτεῖται ἡ «τόλμη τῆς ἀγάπης».

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθῆ ὁ ζῆλος, μετὰ τοῦ ὁποῖου οἱ Ἕλληνες σπουδασταὶ μετέσχον καὶ κατὰ τὸ τρέχον ἔτος τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς «Ἐβδομάδος Ἐξωτερικῆς Ἱεραποστολῆς» διὰ ποιικιλίας ἐκδηλώσεων, ἀφορωσῶν εἰς τὴν ἔξαρσιν καὶ διάδοσιν τοῦ ἱεραποστολικοῦ πνεύματος.

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τούτου ὁ Μακαριώτατος Προκαθήμενος τῆς ἐν Ἑλλάδι Ἐκκλησίας ἀπηύθυνε πρὸς τοὺς σπουδαστὰς καὶ τὰς σπουδαστρίδας τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν μήνυμα, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐτόνισε μεταξὺ ἄλλων τὰ ἐξῆς: «Αἱ ἀνάγκαι νὰ κηρυχθῆ τὸ Ἐὐαγγέλιον μέχρι τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς δὲν δέχονται ἀναβολήν. Πολλοὶ λαοὶ ἀναμένουν σᾶς, τοὺς ὀρθοδόξους νέους, νὰ σᾶς ἴδον κατὰ τῶν, εἰς τὸν ἀγῶνα διὰ τὴν νέαν ζωὴν. Σᾶς ἀναμένουν νὰ δώσετε (μαρτυρίαν) διὰ τὸ μυστήριον τῆς σωτηρίας ἐν Χριστῷ, διὰ τὸ μεγαλειῶδες νόημα τῆς Ἱστορίας, ποὺ συνίσταται εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῶν πάντων ἐν Αὐτῷ».

Τελευτῶν ὁ Μακαριώτατος τὸ μήνυμά του, ἠδ-χῆθη, ὅπως ὁ Κύριος χάρισῃ εἰς τοὺς σπουδαστὰς καὶ τὰς σπουδαστρίδας «τὴν τόλμην τῆς ἀγάπης, ὥστε νὰ ἀποφασίσουν νὰ συμμετάσχουν μὲ κάτι συγκεκριμένον, ἔστω καὶ μικρόν, εἰς τὸ ἱεραποστολικὸν πρόγραμμα τῆς Ἐκκλησίας μας, ποὺ ἀποβλέπει εἰς μίαν οὐσιαστικὴν καὶ παγκόσμιον ἀκτινοβολίαν τῆς Ὁρθοδόξιας».

Ἡ ἀναζήτησις τοῦ Θεοῦ.

Εἶναι εὐχάριστον, ὅτι ἐγκριτος προῶν ἡ ἐφημερὶς κατέστησε εὐρέως γνωστὸν εἰς τοὺς Ἕλληνας τὸ προσφάτως κυκλοφορήσαν βιβλίον τοῦ γάλλου δημοσιολόγου Ζακ Ντυκὲν (Jacques Duquesne), ὅπερ ἔχει τὸν τίτλον «Ὁ Θεὸς διὰ τὸν σημερινὸν ἄνθρωπον» («Dieu pour l'homme d'aujourd'hui»).

Συμφώνως πρὸς τὰ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ δεδομένα, οὐδόλως ἀληθεύει ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ Νίτσε ἢ καὶ ὑπερμοντέρνων προτεσταντῶν θεολόγων, ὅτι «ὁ Θεὸς ἀπέθανεν». Ἀντιθέτως, πλείστα ἐκδηλώσεις τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου πείθουν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι τὸ ἀντικείμενον συνεχοῦς νοσταλγίας καὶ ἀναζητήσεως. Ὅστω λ.χ. μία ἔρευνα ἐν τοῖς ἀμερικανικοῖς πανεπιστημίοις ἀπέδειξεν, ὅτι τὰ 80% τῶν σπουδαστῶν ἐκφράζουν τὴν ἀνάγκην τῆς θρησκευτικῆς πίστεως. Ἐν Γερμανίᾳ ἀνάλογος ἔρευνα διεπίστωσεν, ὅτι τὰ 86% τῶν ἐνηλίκων προσεύχονται. Ἀκόμη καὶ ὁ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς ἐντολῆς τοῦ Ἐξοχωτάτου Πρωθυπουργοῦ κ. Γ. Παπαδόπουλου περί ἀπαγορεύσεως κατά τήν διάρκειαν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πάσης χορευτικῆς ἢ ἐτέρας ψυχαγωγικῆς ἐκδηλώσεως παρά Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν ἢ Ν.Π.Δ.Δ., ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἀπήνθυσεν πρὸς τὸν κ. Πρωθυπουργὸν τὸ ἀκόλουθον ἔγγραφον:

«Πρὸς

Τὸν Ἐξοχώτατον Πρωθυπουργὸν

κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον

Ἐξοχώτατε,

Πάνυ ἀσιμένως λαβόντες γινώσκοντες, ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 38507/17-3-1970 ἔγγραφου τοῦ Ὑπουργείου Ἐθνικῆς Παιδείας καὶ Θρησκευμάτων, τῆς Ὑμετέρας ἐντολῆς περί ἀπαγορεύσεως κατὰ τήν περίσδον τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς πάσης χορευτικῆς ἢ ἐτέρας ψυχαγωγικῆς ἐκδηλώσεως παρά Δημοσίων Ὑπηρεσιῶν, ἢ Ν.Π.Δ.Δ., δεόντως δι' ἐκτιμησάντες ταύτην, ὡς ἀψευδῆ ἐκδήλωσιν τῆς ἐνθέριμου Ὑμῶν πίστεως καὶ τοῦ πρὸς τὴν ἀγίαν ἡμῶν Ἐκκλησίαν βαθυτάτου σεβασμοῦ, συνοδικῆ ἐξουσιοδοτήσῃ ἐγνωμὴν ἐκφράσαι τῇ Ὑμετέρᾳ Ἐξοχώτητι τὸν δίκαιον τῆς Ἐκκλησίας ἔπαινον, εὐλογίας δὲ καταστέφοντες Αὐτήν, εὐχήθηνα Αὐτῇ πλουσίαν τὴν παρά Θεοῦ ἀντίληψιν ἐν τοῖς ἔργοις Αὐτῆς, ἐπ' ἀγαθῶ τῆς φιλάτης ἡμῶν Πατρίδος.

† Ὁ Ἀθηνῶν Ἱερώνυμος, Πρόεδρος.

— Τὴν 2 Ἀπριλίου 1970 τὸ Γραφεῖον Τύπου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἐξέδωκε τὴν ἑξῆς ἀνακοίνωσιν:

«Ἐξ ἀφορμῆς δημοσιευμάτων περί τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τοῦ Πάσχα ὑπὸ τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, δέον ὅπως γνωσθῶσι τὰ κάτωθι:

Ὑπὸ τῆς ἐν Γενεῦθι συνελθούσης διασκεψέως τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐξεφράσθη ἡ ἐπιθυμία, ὅπως τὸ Πάσχα ἑορτάζεται τὴν αὐτὴν Κυριακὴν Ἡμέραν ὑφ' ὀλοκλήρου τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου, αὕτη δὲ βάσει τῆς σχετικῆς ἀποφάσεως τῆς Α' ἐν Νικαίᾳ Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ τῶν συγχρόνων ἐπιστημονικῶν δεδομένων ἐθεωρήθη ἡ μεταξὺ τῆς 9ης καὶ 15ης Ἀπριλίου Κυριακῆ. Αἱ ἀντιπροσωπεῖται ἀνέλαβον, ὅπως ἐνημερώσῃ τὰς Ἐκκλησίας τῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι αἱ μόναι ἀρμοδίαι νὰ ἀποφασίσουν σχετικῶς καὶ νὰ ὑποβάλουν τὰς ἀποφάσεις τῶν εἰς τὴν Γραμματεῖαν τῆς μελλούσης νὰ συγκροτηθῆ Πανορθόδοξον Σύνοδον. Ἐπομένως οὐδεμία ἀπολύτως δέσμευσις ἀνελήφθη ὑπὸ τῆς ἀντιπροσωπεῖταις τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία θὰ ὑποβάλῃ διὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Σερβίων καὶ Κοζάνης κ. Διονυσίου τὴν σχετικὴν ἐκθεσιν πρὸς τὴν Ἱεράν Σύνοδον, μόνην ἀρμοδίαν νὰ ἐπιληφθῆ τοῦ ζητήματος».

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον, συνεεδριάσαν ἐν τοῖς Γραφείοις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου (Αἴθουσα Δικαστηρίων, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου, ἀριθ. 14) τὴν 11 καὶ 12 Μαρτίου ἔ. ἔτους, ἐξέδωκε τὰς ἑξῆς ἀποφάσεις:

1) Εἰς τὸν Ἱερέα Γεώργιον Κατσούρη, τῆς Ἱερᾶς Μητροπό-

μαρξιστικοῦ προσανατολισμοῦ φιλόσοφος Μὰξ Χόρκχαιμερ, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὁ ἐμπνευστὴς τῶν φοιτητικῶν ἀνταρσιῶν, εἰς πρόσφατον συνέντευξίν του εἶπεν, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ γίνῃ μία στροφὴ πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Θεολογίαν, εἰς ἀντιστάθμισμα τῶν συνθηκῶν τῆς ἀπολύτως προγραμματισμένης κοινωνίας».

Δεδομένα λίαν εὐγλωττα.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν στάσιν τῶν ἐν ταῖς κομμουνιστικαῖς χώραις ζώντων ἀνθρώπων ἔναντι τοῦ Θεοῦ, τὰ ὑπὸ τοῦ Ζὰκ Ντυκὲν παρουσιαζόμενα δεδομένα εἶναι λίαν εὐγλωττα. Ἐν Γιουγκοσλαβίᾳ οἱ πιστοί, παρά τὴν ἀθεϊστικὴν προπαγάνδαν, εἶναι πολλοί. Ἐν τῇ Σοβιετικῇ Ἐνώσει ἢ «Σοβιετσκαρα Ρωσία» ἀποκαλύπτει, ὅτι ποσοστὸν μεγαλύτερον τοῦ 20% μεταξὺ τῶν πολλῶν πιστῶν εἶναι νέοι. Καὶ ἡ «Κομμσομόλσκαγια Πράβδα» ἐξέφραζε τὴν ἀνησυχίαν μήπως (ἢ) κατάργησις τῶν ἐνοριακῶν ναῶν δὲν μετεμόρφωσε τοὺς πιστοὺς εἰς ἀθέους». Ἐξ ἄλλου «ὁ Σινιάφσκυ, ὁ φυλακισμένος ποιητὴς, ὁ Σολζενίτσιν, ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Πρώτου Κύκλου» καὶ τοῦ «Θαλάμου 13» καὶ ἄλλοι ἀκόμη ἀποτελοῦν μαρτυρίαν περὶ τοῦ ὅτι τὸ πρόβλημα τοῦ Θεοῦ ἐμπνέει στὴ ρωσικὴ λογοτεχνία καὶ νέα ἀριστουργήματα.

Ὅθεν καὶ αἱ νέαι αὐταὶ ἐκδηλώσεις, προστιθέμεναι εἰς τὰς κατὰ τὸ πρόσφατον παρελθὸν παρουσια-

σθείσας ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐκκλησίας» παρομοίας μαρτυρίας, ἀποδεικνύουν, ὅτι οὐδόλως εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκριζωθῆ ἐκ τῆς ψυχῆς ἢ ἐμφυτος θρησκευτικότητα.

Ἀξιέπαινον τηλεφωνικὸν σῆμα.

Πρὸς πάντα τὰ Ὑπουργεῖα, Ὑφυπουργεῖα, τὸν Ἐπίτροπον Διοικήσεως καὶ τοὺς Νομάρχας τοῦ Κράτους καὶ δι' αὐτῶν πρὸς πάσας τὰς Χοιροδικὰς καὶ περιφερειακὰς δημοσίας ὑπηρεσίας καὶ τὰ Ν.Π.Δ.Δ. ἐστάλη ἐντολὴ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἀξιέπαινον τηλεφωνικὸν σῆμα, διὰ τοῦ ὁποῖου κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς περιόδου τῆς Μ. Τεσσαρακοστῆς καὶ μέχρι τοῦ Πάσχα ἀπαγορεύεται οἰαδήποτε χορευτικὴ ἢ ἐτέρα ψυχαγωγικὴ ἐκδήλωσις καθ' ἅπασαν τὴν Ἐπικράτειαν. Ὅθεν πᾶσα τυχὸν προγραμματισθεῖσα τοιαύτη ἐκδήλωσις θὰ εἶδει νὰ ματαιωθῆ.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη ἐδημοῦργησεν αἰσθημα βαθείας ἱκανοποιήσεως εἰς τὰς ψυχὰς τοῦ Χοιροδικοῦ πληρώματος, διότι ἐπὶ τέλους κατενόηθη, ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ἢ Μ. Τεσσαρακοστῇ νὰ ὑφίσταται βεβήλωσις δι' ἐκδηλώσεων ἀπαδουσῶν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς μακραίωνος ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως καὶ ὅλων ἀντιθέτων πρὸς τὸ νόημα καὶ τοὺς σκοποὺς τῆς πνευματικωτάτης αὐτῆς περιόδου τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

λεως Πολυανής και Κιλκισίου, επέβαλε την ποιήν της άργίας ενός έτους μετά στερήσεως τών άποδοχών του.

2) Είς τόν ιερέα Εύάγγελον Κώτσην, τής 'Ιερās Μητροπόλεως Πολυανής και Κιλκισίου, επέβαλε την ποιήν της άργίας ενός και ήμισος έτους μετά στερήσεως τών άποδοχών του.

3) Είς τόν άρχιμανδρίτην Φιλόθεον Μπαίλαν, έφημέριον τής 'Ιερās Μητροπόλεως Σύρου και καθηγητήν Γυμνασίου, επέβαλε την ποιήν της καθαιρέσεως και έπαναγωγής εις την τάξιν τών λαϊκών.

4) Είς τόν ιερέα Γαβριήλ Γιαννούλην, τής 'Ιερās Μητροπόλεως Μαρωνείας, επέβαλε την ποιήν της άργίας δύο έτών μετά στερήσεως τών άποδοχών του.

5) Τόν μοναχόν Σέργιον (Κωνσταντίνου) Λαβούταν, τής 'Ιερās Μητροπόλεως Μαντινείας και Κυνουρίας, έπανέφερον εις την τάξιν τών λαϊκών.

6) Είς τόν ιερομόναχον Μηνᾶν (Δανιήλ) Αύλωνίτην, τής 'Ιερās Μητροπόλεως Κερκύρας και Παξών, επέβαλε την ποιήν της καθαιρέσεως και έπαναγωγής εις την τάξιν τών λαϊκών.

'Ιερά 'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών και πάσης 'Ελλάδος κ. 'Ιερώνυμος κατά τό χρονικόν διάστημα από τής 20 Μαρτίου μέχρι τής 5 'Απριλίου έ. έτους:

'Ετέλεσε την Θ. Λειτουργίαν έν τῷ Καθεδρικῷ Ναῶ 'Αθηνών την 22 Μαρτίου, έπ' ευκαιρία τής 'Ημέρας Προσευχής τών Φοιτητῶν, κηρύξας πρὸς αὐτούς τόν Θεῖον Λόγον.

'Εχοροστάτησε την 22 και 29 Μαρτίου και την 5 'Απριλίου εις τόν Μητροπολ. Ναόν 'Αθηνών κατά τόν 'Εσπερινόν και έν συνεχείᾳ παρηκολούθησε τās όμιλίαις πρὸς τούς φοιτητάς τοῦ Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Κοντοπούλου, τοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνών κ. Εύαγγέλου Θεοδώρου και τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου 'Αττικῆς και Μεγαρίδος κ. Νικοδήμου άντιστοίχως.

Πρόεστη την 25 Μαρτίου έν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῶ 'Αθηνών τής Δοξολογίας επί τῇ εθνικῇ έορτῇ τής 25 Μαρτίου, ήτις έτελέσθη παρουσίαί τής Αὐτοῦ 'Εξοχότητος τοῦ 'Αντιβασιλέως στρατηγοῦ κ. Γεωργίου Ζωϊτάκη, τών μελῶν τοῦ 'Υπουργικοῦ Συμβουλίου μέ επί κεφαλῆς τόν Πρωθυπουργόν κ. Γεώργιον Παπαδόπουλον, τής ήγεσίας τών 'Ενόπλων Δυνάμεων και τών Σωμάτων 'Ασφαλείας, τοῦ Διπλωματικοῦ Σώματος και πλήθους πιστῶν.

— Την 27 Μαρτίου και την 3 'Απριλίου τής 'Ακολουθίας τών Χαιρετισμῶν εις τόν Ιερόν Ναόν 'Αγίας Παρασκευῆς Νέας Σμύρνης και εις τόν Ιερόν Ναόν 'Αγίου Νικολάου Χαλανδρίου άντιστοίχως.

— Την 5 'Απριλίου εις τόν Μητροπολιτικόν Ναόν 'Αθηνῶν τοῦ Μνημοσύνου ὑπέρ άναπαύσεως τών ψυχῶν τών πεσόντων άξιωματικῶν και σημανιτῶν τής 'Αεροπορίας, ὡς και τοῦ Μνημοσύνου ὑπέρ άναπαύσεως τών ψυχῶν τών πεσόντων άγωνιστῶν τής Ε.Ο.Κ.Α.

'Ωρκισε την 31 Μαρτίου τόν καθηγητήν τής Παντείου Σχολῆς κ. Δημήτριον Τσάκωναν, ὡς 'Υφυπουργόν Προεδρίας Κυβερνήσεως.

Πρόήδρευσε την 20 Μαρτίου τής συνεδρίας τής ΔΙΣ και τοῦ Δ.Σ. τοῦ Οἴκου Τυφλῶν, την 26 Μαρτίου τοῦ Δ.Σ. τοῦ Βαφειαδακείου 'Ιδρύματος, την 27 Μαρτίου τοῦ Κεντρικοῦ Δ.Σ. τοῦ ΟΔΔΕΠ, την δὲ 30 Μαρτίου τής συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE και τής Σιβιτανιδείου Σχολῆς.

— Την 1 'Απριλίου τής συσκέψεως τής 'Υποεπιτροπῆς επί τής εκδόσεως τοῦ «'Εκκλησιαστικοῦ 'Ημερολογίου τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος», τής συνεδρίας τής 'Επιτροπῆς άνεγέρσεως 'Ηρώων 'Αγίας Λαύρας και τής συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τής 'Ιερās 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν.

— Την 2 'Απριλίου τής συνεδρίας τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ 'Αχιλλοπουλείου 'Ιδρύματος.

— Την 5 'Απριλίου τής εις τό κινηματογράφον «ΠΑΛΛΑΣ» Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ Γενικοῦ Φιλοπτώχου Ταμείου τής 'Ιερās 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν.

Παρέστη την 22 Μαρτίου εις τās έκδηλώσεις έν τῷ Πανεπιστημίῳ 'Αθηνῶν επί τῇ «'Ημέρα τής Προσευχῆς» και παρηκολούθησε την όμιλίαν τοῦ καθηγητοῦ τής Θεολογικῆς Σχολῆς 'Αθηνῶν κ. Κωνστ. Μουρατίδου.

— Την 23 Μαρτίου εις την τελετήν τής Γεωπονικῆς Σχολῆς 'Αθηνῶν και τής Μαρμαρειαίου Παιδαγωγικῆς 'Ακαδημίας, την 24 Μαρτίου εις την τελετήν τοῦ 'Εθνικοῦ Μεσοβίου Πολυτεχνείου και τής 'Ακαδημίας 'Αθηνῶν, την 25 Μαρτίου εις την τελετήν τής Σχολῆς 'Αδελφῶν Νοσοκόμων Διακονισσῶν «ή 'Ολυμπιάς» και τοῦ Πανεπιστημίου 'Αθηνῶν, την 26 Μαρτίου εις την τελετήν τοῦ 'Εκκλησιαστικοῦ 'Ορφανοτροφείου Βουλιαγμένης επί τῇ 'Εθνικῇ 'Εορτῇ τής 25 Μαρτίου.

— Την 29 Μαρτίου εις την τελετήν τής θεμελιώσεως τοῦ Μητροπολιτικοῦ Μεγάρου τής 'Ιερās Μητροπόλεως Νικαίας.

— Την 30 Μαρτίου εις την έκδήλωσιν τοῦ Δικηγορικοῦ Συλλόγου 'Αθηνῶν πρὸς τιμήν τοῦ συμπληρώσαντος πεντακοταετίαν έν τῇ δικηγορίᾳ δικηγόρου κ. Μ. Πεσματζόγλου.

'Εδέχθη την 20 Μαρτίου τόν Γεν. 'Αρχηγόν τοῦ Μοναχικοῦ Τάγματος τών 'Ιησοῦιτῶν αἰδ. Peter Arroure, τόν κ. Ραυτόπουλον και την δ. Ζανθάκη, την 21 Μαρτίου τόν δικηγόρον τής 'Εθνικῆς Τραπεζῆς τής 'Ελλάδος κ. Κουτσούκον, την 23 Μαρτίου τόν Τμηματάρχην τοῦ 'Υπουργείου Βιομηχανίας, Μεταλλειολόγον κ. Παραδείσην, τούς κ. κ. Μεταξᾶν, Τσακίρην και Μουζίνου, και τόν δικηγόρον κ. Σγουρίτσαν, την 24 Μαρτίου τούς κ. κ. Πρότις και Ντέρον, ὡς και τόν κ. Χαρ. 'Αντωνόπουλον, την 26 Μαρτίου τόν Διευθυντήν τοῦ Ταχυδρομικοῦ Ταμειτηρίου κ. Χαμοσφακίδη, τόν 'Αμερικανόν δημοσιογράφον κ. Frederick Orper και την κ. Μαντουβάλου-Στραβολαίμου, την 27 Μαρτίου τόν Διοικητήν τής 'Αγροτικῆς Τραπεζῆς στρατηγόν κ. Κουρουλλάκον και τόν προϊστάμενον τής έν 'Αθήναις 'Αμερικανικῆς 'Εκκλησίας κ. Otto Meinardus.

— Την 31 Μαρτίου τόν καθηγητήν κ. Στρατην 'Ανδρεάδη και τόν 'Υποδιοικητήν τής 'Εθνικῆς Τραπεζῆς κ. Παπαχαραλαμπίδου, ὡς και τόν 'Επιθεωρητήν τής Σωματικῆς 'Αγωγῆς κ. Ν. Καστάνιαν και την κ. Κούργια.

— Την 2 'Απριλίου τούς κληρικούς κ. κ. Θεοφάνην Μαρκοουλάκη, Εὐθύμιον 'Ελευθεριάδη, Οωμᾶν Ζιώγαν, 'Αθηναγόραν Ζακόπουλον και Πέτρον Βογιατζήν και τόν δημοσιογράφον κ. Γ. Κατσάρην.

— Την 3 'Απριλίου τόν Σεβασμιώτατον 'Αρχιεπίσκοπον 'Αμερικῆς κ. 'Ιάκωβον, τόν παρά τῷ 'Υπουργείῳ 'Εξωτερικῶν Σύμβουλον κ. Κων. Κωνσταντόπουλον και τόν Διευθυντήν τοῦ 'Υπουργείου 'Εργασίας κ. 'Ανδρέαν Παπουτσήν.

— Την 4 'Απριλίου τούς Σεβασμ. Μητροπολίτας πρ. 'Ηλείας κ. Γερμανόν, Είρηνουπόλεως κ. Νικόδημον και Βαγδάτης κ. Κωνσταντίνου, τούς κ. κ. Κουρούκλην και Γκαζολέαν, τόν 'Υποδιευθυντήν τοῦ Β. Ε.Ι. κ. Βιτσαξάκη, τόν καθηγητήν κ. Merlier, τόν Διευθυντήν τής 'Εφημερίδος «'Ελευθερος Κόσμος» κ. Σάββαν Κωνσταντόπουλον και τόν Ταξίαρχον κ. Θεοδουρόλην.

*

'Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνῶν κ. 'Ιερώνυμος εξαπέλυσε πρὸς τούς εύλαβεστάτους έφημερίους τής 'Ιερās 'Αρχιεπισκοπῆς 'Αθηνῶν την 31 Μαρτίου έ. έτους την έξῆς 'Εγκύκλιον:

«'Επληροφορήθητε, άσφαλῶς, οί πάντες, έκ τών δημοσιευμάτων τοῦ ήμερησίου Τύπου, περι τής άσθενείας τής Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ ήμῶν Πατριάρχου Κυρίου 'Αθηναγόρου.

Κατά τās ώρας ταύτας τής δοκιμασίας τής Σεπτῆς κορυφῆς συμπάσης τής 'Ορθοδοξίας, ίκετεύομεν τόν Μέγαν τών ψυχῶν και τών σωμάτων ήμῶν 'Ιατρόν, τόν Κύριον ήμῶν και

Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα, ἐν τῇ πανσθενεῖ Αὐτοῦ δυνάμει τῶν ἱαμάτων Αὐτοῦ τὴν χάριν ἐπιχέων, ἐξαγάγῃ ὡς τάχιστα τὴν Α.Θ.Π. ἐκ τῆς δοκιμασίας τῆς νόσου καὶ ἐπαναφέρῃ Τοῦτον ἐπὶ τοῦ περιβλέπτου Θρόνου Του «σῶον, ἐντιμον, ὑγιᾶ, μακροημερεύοντα καὶ ὀρθοτομοῦντα τὸν Λόγον τῆς ἀληθείας Του».

Ἐπὶ τούτοις, παρακαλοῦμεν ὑμᾶς, ὅπως ἐν τε ταῖς δημοσίαις καὶ ἰδιωτικαῖς ἐνευξέσειν ὑμῶν πρὸς τὸν Κύριον δέεσθε ἐκτενέστερον ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ σεπτοῦ Προκαθημένου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τελήτε δὲ εἰδικὰ παρακλήσεις ἐν τοῖς ἐν οἷς ἐφημερεῦτε ἱεροῖς Ναοῖς ὑπὲρ ἀποκαταστάσεως ταύτης, ἀπὸ τῆς λήψεως τῆς παρουσίας καὶ μέχρι λήψεως νεωτέρων ἡμῶν ὀδηγιῶν, καθ' ἑκάστην Τετάρτην, μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Προηγιασμένης, καθ' ἑκάστην Παρασκευὴν, πρὸ τῆς ἱ. Ἀκολουθίας τῶν Χαιρετισμῶν καὶ καθ' ἑκάστον Σάββατον, μετὰ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ, εἰδοποιούντες προηγουμένως τοὺς πιστοὺς ἐνορίτας ὑμῶν, ὅπως προσερχόμενοι συμπροσεύχωνται μεθ' ὑμῶν. Εὐνόητον, ὅτι κατὰ τὰς ἱερὰς ταύτας παρακλήσεις θὰ συμμετέχῃ τὸ Ἱερατεῖον καὶ οἱ Ἱεροψάλται ἑκάστου Ναοῦ.

Εὐχέτης πρὸς Κύριον
† Ὁ Ἀθηνῶν ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ἀργολίδος

Ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Ἀργολίδος κ. Χρυσόστομος διωργάνωσε τὸν παρελθόντα Μάρτιον ἀντιαιρετικὴν ἐξόρμησιν κατὰ τῶν «Μαρτύρων τοῦ Ἰεχωβά», ἡ ὁποία διεξήχθη ἐπὶ τῇ βάσει ἐπιμελῶς καταρτισθέντος προγράμματος. Εἰς τὴν προσπάθειαν αὐτὴν ἔλαβον μέρος 15 ἐφημέριοι καὶ θεολόγοι καθηγηταί. Διαφωτιστικαὶ ὁμιλίαι ἐγένοντο εἰς συγκεντρώσεις τῶν ἐπαγγελματοβιοτεχνῶν, τῶν ἐργατοῦπαλλήλων καὶ τῶν ἐμπόρων τοῦ Ἀργους καὶ τοῦ Ναυπλίου, εἰς τὰ Γυμνάσια καὶ τὰς Τεχνικὰς Σχολὰς τῶν ὡς ἄνω δύο πόλεων, καθὼς καὶ εἰς 45 χωρία τῆς Μητροπόλεως.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης κ. Ἀθηναγόρας ἀνεχώρησε τὴν 30 Μαρτίου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως διὰ Βιέννην, ὅπου εἰσῆχθη ἐπιγιγνώσκων εἰς κλινικὴν πρὸς γενικὴν ἐξέτασιν. Κατὰ νεωτέρας πληροφορίας ἐκ Βιέννης, ἡ ὑγεία τοῦ Παναγιωτάτου δὲν ἐμπνέει ἀνησυχίας.

Ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνεκοινώθη, ὅτι κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Παναγιωτάτου θὰ ἀσκήσῃ καθήκοντα πατριαρχικοῦ ἐξάρχου ὁ Σεβασμώτατος Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Μελίτων.

— Προσφάτως ἐξεδόθησαν εἰς Παρίσιον εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀντιτύπων δύο βιβλία περὶ τῆς Α.Θ.Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου. Τὰ βιβλία ταῦτα εἶναι: 1) Virgil Gheorghiu: «Athénagoras» καὶ 2) Olivier Clément: «Dialogues avec le Patriarche Athénagoras».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μολδαβίας κ. Ἰουστίνου, τὴν 9 Μαρτίου ἐ. ἔτους μετέβη εἰς Βουκουρέστιον ὁ Δρ. Ροβέρτος Νέλσων, καθηγητὴς τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Βοστώνης, μέλος τῆς Ἀκαδημίας Βοστώνης καὶ ἐκπρόσωπος τῆς Μεθοδιστικῆς Ἐκκλησίας τῶν ΗΠΑ.

— Ἡ Ἐπιθεώρησις τῶν Θεολογικῶν Ἰνστιτούτων τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας «Studii Teologice» δημοσιεύει εἰς τὸ τεύχος Σεπτεμβρίου-Ὀκτωβρίου 1969 τὴν ἐπὶ διδακτορικῆ διατριβὴν τοῦ Stefan C. Alexe «Ὁ Ἅγιος Νικήτας Ρεμισιάνης καὶ ἡ πατερικὴ οἰκουμεικότης κατὰ τὸν Δ' καὶ Ε' αἰῶνα».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Καθ' ἃ γράφει τὸ Δελτίον Πληροφοριῶν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἐξ ἀντιπρόσωποι τῆς Ἐπιτροπῆς «Πίστις καὶ Τάξις» μετέσχον ἀρχὰς Μαρτίου εἰς τὰς ἐν Σόφια ἐκδηλώσεις ἐπὶ τῇ 1100ῃ ἐπετειῶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ὀρθοδόξου

Ἐκκλησίας Βουλγαρίας. Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ αὐτῇ οἱ ἀντιπρόσωποι συνητήθησαν μετὰ τῶν καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Ἀκαδημίας Σόφιας, μετὰ τῶν ὁποίων εἶχον θεολογικὰς συζητήσεις. Οἱ Βούλγαροι θεολόγοι εἶχον ἐτοιμάσει ἀνακοινώσεις περὶ τῆς Εὐχαριστίας καὶ τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας, τῆς καθολικότητος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ προσηλυτισμοῦ.

— Τὴν 23 Φεβρουαρίου, μεταβαίνων ἐκ Γενεύης εἰς τὴν Μόσχαν, ἐστάθμευσεν εἰς τὴν Σόφιαν ὁ Σεβασμ. Μητροπολίτης Λένινγκραντ καὶ Νόβγκορντ κ. Νικόδημος, πρὸς τιμὴν τοῦ ὁποίου ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης Βουλγαρίας κ. Κύριλλος ἔδωκε δεξίωσιν εἰς τὸ Συνοδικὸν Μέγαρον.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Τὸ Βατικανὸν ἐπέδωκε εἰς λεπτομερῆ μελέτην τῆς κρίσεως τῶν ἱερατικῶν κλήσεων, τῶν ὁποίων ἡ ἐλάττωσις κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν προκαλεῖ σοβαρὰς ἀνησυχίας. Πράγματι, κατὰ τὰ τελευταῖα τρία ἔτη ἡλαττώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἱεροσπουδαστῶν κατὰ 20.000. Κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἔχειροτονήθησαν 639 ἱερεῖς, ἐνῶ ὁ καθολικὸς πληθυσμὸς τοῦ κόσμου ἠϋζήθη κατὰ 14 ἑκατομμύρια.

— Τὴν 10 Μαρτίου ἀπεβίωσεν εἰς τὴν Ἰταλίαν, ἔνθα διέμεν ἀπὸ τοῦ 1948, ὁ Καθολικὸς Ἀρχιεπίσκοπος Ρόδου Ἀμβρόσιος Ἀτσίρι, τοῦ τάγματος τῶν «Ἐλασσόνων μοναχῶν» Ἁγίου Φραγκίσκου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἐκκλησιαστικὸν Συνοδικὸν Δικαστήριον

Κλητῆριον ἐπίκριμα

[1]

Πρὸς

Τὸν ἀρχιμανδρίτην Θεοδόσιον Συγκριμῆν
τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος
(Ἄγνωστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε, ὅπως ἐμφανισθῆς ἐνώπιον τοῦ ὡς ἄνω Ἐκκλησιαστικοῦ Συνοδικοῦ Δικαστηρίου, ὁδὸς Ἰωάννου Γενναδίου ἀριθ. 14, τῇ 16 Μαΐου 1970, ἡμέρα Σαββάτου καὶ ὥρα 9 π.μ., ἵνα δικασθῆς ἐπὶ ἀποδιδομένῳ σοι κατηγοριῶν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἐὰν δὲν ἐμφανισθῆς τῇ ὡς ἄνω ἡμέρᾳ τε καὶ ὥρᾳ θέλεις δικασθῆ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 30ῇ Μαρτίου 1970.

Ὁ Γραμματεὺς

Ὁ Πρόεδρος

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Λαζαρίδης † Ὁ Πατρῶν ΚΩΝ/ΤΙΝΟΣ

Ἱερὰ Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰ ἄρθρα 33-36 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν Ἱερῶν Ναῶν: 1) «Ἅγιος Δημήτριος» Ἁγίας Παρασκευῆς, 2) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Ἁγίου Θεοδώρου, 3) «Ἅγιος Νικόλαος» Ἁγίου Νικολάου Κατούνης, 4) «Παμ. Ταξιάρχαι» Ἀμβρακιάς, 5) «Ἅγιος Θεόδωρος» Ἀμπελακίου, 6) «Ἅγιος Δημήτριος» Ἀργυροπηγαδίου, 7) «Ἅγιος Νικόλαος» Ἀμοργιανῶν, 8) «Ἅγιος Θωμᾶς» Ἀρωνιάδας, 9) «Ἅγιος Κωνσταντῖνος» Αἰλακίου, 10) «Ἅγιος Δημήτριος» Βαλμάδος, 11) «Ἅγιος Γεώργιος» Βάτου, 12) «Ἅγιος Νικόλαος» Βλιζιανῶν, 13) «Ἅγιος Νικόλαος» Ἄνω Βλοχοῦ, 14) «Ἅγιος Νικόλαος» Βουστρίου, 15) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Βρουβιανῶν, 16) «Ἅγιος Νικόλαος» Γιαννοπούλων, 17) «Ἅγιος Δημήτριος» Ἄνω Ζευγαράκιου, 18) «Ἁγία Παρασκευὴ» Καλουδίου, 19) «Ἅγιος Γεώργιος» Κάμπου, 20) «Προφῆτης Ἠλίας» Καρύτσας, 21) «Ἅγιος Ἀνδρέας» Ἄνω Κανδήλας, 22) «Ἅγιος Νικόλαος» Κομποθέλας, 23) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Κουδουνίου, 24) «Ἅγιος Κωνσταντῖνος» Κουρτελεϊκιαν, 25) «Ζωοδόχος Πηγή» Κουτσοχειρίου, 26) «Ἁγία Τριάς» Κρου

νερού, 27) «'Αγιος Δημήτριος» Λαμπιρίου, 28) «Εισόδια τῆς Θεοτόκου» Μεγαδένδρου, 29) «'Αγιος Νικόλαος» Μεσαρίστης, 30) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Μπαμπαλιού, 31) «'Αγιος 'Αθανάσιος» Νεοχωρίου, 32) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Παναγούλας, 33) «'Αγιος Γεώργιος» Πατιοπούλου, 34) «'Αγιος Δημήτριος» Πλαγιάς, 35) «'Αγιος Γεώργιος» Πελέας, 36) «'Αγιος 'Αθανάσιος» Πυργίου, 37) «'Αγία Παρασκευή» Ρουπακιάς, 38) «'Αγιος Νικόλαος» Σκουτεράς, 39) «'Αγιος Βλάσιος» Σκλαβαίνων, 40) «'Αγία Τριάς» Σπαρτιάς, 41) «'Αγία Παρασκευή» Στριγανιάς, 42) «'Αγιος 'Αθανάσιος» Στενού, 43) «Κοίμησις τῆς Θεοτόκου» Ταξιάρχη, 44) «'Αγία Τριάς» Φλωριάδος, 45) «'Αγιος Γεώργιος» Χουνίστης και 46) «'Αγιος Γεώργιος» Ἄνω Χρυσοβίτσης, καλούμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 20 Μαρτίου 1970.

† 'Ο Αιτωλοακαρνανίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γρεβενῶν

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰ ἄρθρα 33 και 34 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἁγίας και Ἱερᾶς Συνόδου (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν και Ἐφημεριῶν), προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τριῶν κενῶν Ἐφημεριακῶν θέσεων τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Εὐαγγελισμὸς Θεοτόκου πόλεως Γρεβενῶν, καλούμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων και τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης προκηρύξεως ἐν τῷ περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Γρεβενοῖς τῇ 23ῃ Μαρτίου 1970.

† 'Ο Γρεβενῶν ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Δημητριάδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐνοριακοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἁγ. Παρασκευῆς Σούρπης, παρακαλοῦμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Ἱ. Συνόδου ὑπ' ἀριθ. 2/69 «Περὶ Ἱ. Ναῶν, Ἑνοριῶν και Ἐφημεριῶν», ἄρθρ. 34 παρ. 1 ὀριζόμενα προσόντα, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ σχετικὰ δικαιολογητικά.

Ἐν Βόλῳ τῇ 30 Μαρτίου 1970.

† 'Ο Δημητριάδος ΗΛΙΑΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μαρωνείας

Ἐχοντας ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθρου 33 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ (περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἑνοριῶν και Ἐφημεριῶν), καλούμεν τοὺς βουλομένους και ἔχοντας τὰ κανονικά και νόμιμα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ὀργανικῆς ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Ἀετοκορυφῇ Ἱ. Ναοῦ Ἀναλήψεως τοῦ Σωτῆρος, ἵνα ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Κομοτηνῇ τῇ 26ῃ Μαρτίου 1970.

† 'Ο Μαρωνείας ΤΙΜΟΘΕΟΣ

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Βυζαντινά, ἐπιστημονικὸν ὄργανον Κέντρου Βυζαντινῶν Ἑρευνῶν Φιλοσοφικῆς Σχολῆς Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου. Τόμος 1ος. Θεσσαλονίκη 1969, σελ. 274.

Σωτ. Γλυκοφρίδη, δημοσιογράφου, Κεφαλληνία. Ἱστορικὴ ἀνασκόπησις ἀπὸ 3000 π.Χ. Ἀθήναι 1970, σελ. 107.

'Ο Ὁσιος Θεοδόσιος τοῦ Κιέβου. Μετάφρασις ἐκ τοῦ σλαβωνικοῦ Ἀρχιμ. Τιμοθέου, ἐφημερίου ρωσικοῦ ναοῦ Ἀθηνῶν. Ἐκδόσεις Ἀδελφότητος «Ο ΠΑΡΑΚΛΗΤΟΣ». Ὠρωπὸς Ἀττικῆς 1970, σελ. 123.

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† 'Ο Ἱωαννίνων ΣΕΡΑΦΕΙΜ

† 'Ο Σερβίων και Κοζάνης ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἑσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 100 ἐτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολάρια 4 ἐτησίως.

Τιμὴ ἐκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 6

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἑόρτια Γράμματα.

Μητροπολίτου Σερβίων και Κοζάνης Διονυσίου, Διακονία τῆς πίστεως.

Ἀρχιμ. Ἀνθίμου Δ. Ρούσσα, «Δι' Ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ».

Ἀρχιμ. Χριστοδούλου Παρασκευαΐδου, Πολιτικὸς γάμος και Ἐκκλησία.

Λέβ Ζιλλέ, Ἡ ἐπίκλησις τοῦ Ὄνόματος τοῦ Ἰησοῦ. Μετάφρασις Πρεσβ. Κων/νου Φούσκα, Δ. Θ. και Φ.

Παρατηρήσεων στήλη.

Ἐκκλησιαστικά χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Νέα βιβλία.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ
Ἀθῆναι, Ἱασίου 1 — Τηλέφ. 710.734.